

Ayetullah Hamenei

Namazın Esrarı

Ayetullah Hamenei

Tercüme: Kadri Çelik-Sadık Erdem

Sunuş

Rahman ve Rahim olan, alemlerin Rabbi, din gününün sahibi Allah'ın adıyla...

Aldatmacalarla dolu bir dünyada yaşayan henüz kendi yapısının gerçeklerini, asli hedefini, hatta gerçek ihtiyaçlarını ve onları nasıl elde edeceğini bilemeyen, bilgide yetersiz, düşüncede hataya düşen, unutkanlığa sahip, küçük arzulara esir, insana kul olabilen insan; gerçek mutluluk ve özgürlüğün binasını kurmak ve kendi başına yolunu keşfetmede zorlanacaktır. Çünkü dinin içeriğini oluşturan bu gerçek, sadece akıl ya da his ile elde edilememektedir.

Saplantılarda boğulmuş din düşmanları yıllarca hep dinin bu gerçeğini, aksi bir halde göstererek propagandalarını yapmışlardır. Oysa aşkın, insanın iç dünyasında anlam kazanması gibi bireysel, toplumsal ve siyasal olgunluk anlamında da gerçek mükemmellik, istenilen güzellikler, doğruluklar din ile hayat kazanır. Dini gerektiği gibi tanıyan bir insan daha düşmanlarının sözlerinin aksine dinin bir afyon olmadığını, aksine insanı harekete geçiren bir enerji ve esaret zincirlerini kıran gerçek özgürlüğün ta kendisi olduğunu çok iyi bilir.

Din , bu gerçeği insanın yüce yaratıcısı ile kuracağı ilişkiyle elde edebileceğini ispat ederek gözler önüne sermiş, vurgulamıştır.

Allah ile irtibatın en güzel zirvesi, namazdır. Bütün bu güzellikler, iyilikler namaz ile kazanılır. Bu mefhumu

Ayetullah Hamenei

yüce yaratıcı şu ayet ile insanların önüne eğitici bir hat olarak çizmiştir: **“Şüphesiz namaz, bütün kötülüklerden ve çirkinliklerden alı-koyar.”**

Bu kitabın tercümesini; kötülöklere, çirkinliklere yüreğinde ve davranışında yer vermeyip insanlığın mutluluk ve özgürlüğüne gönöl verenlere adıyorum.

* * * * *

Elinizdeki bu kitap, alemin ve içinde bulunanların asli gerçeğini, varlıkların bağılı olduğı ilahi kudreti; bu varlıklarla ilahi kudretin irtibatını en sade ve özet bir halde gözler önüne sererek, inanan bir insanda olması gereken İslam ruhu ve İslam inancının temel esprisini, çok net bir şekilde ortaya koymuştur.

Yüzlerce ciltte toplanabilecek; en önemli ve hassas konular olan tevhit ve şirk, itaat ve ibadet, İslam’da insan; insanın mahiyeti, hedefi, yaratılış gerçeğı, gerçek özgürlüğün manası ve yolu, zulüm, zalim ve bunlar karşısında insanın konumu, dünyada insanın var oluş noktasından yok oluş/ölüm noktasına kadar uzanan yaşayış seyrinde izlemesi gerekli rotası...bu küçük kitapçıkta namaz haritası üzerinde akıl sahibi özgür insanlara yetecek düzeyde beyan edilmiştir.

Müslüman insanın bayrağı; Müslümanlığının göstergesi, tüm inanç esaslarının özeti olan namaz; Müslümanın yerine getirmesi farz olduğı en önemli amellerdendir ve insanın diğör bütün amellerini de etkilemektedir. Masumlardan (a.s) rivayet olunan hadislerde belirtildiğı üzere namaz, Müslüman’dan ilk

Namazın Esrarı

sorulacak olan amelidir.

Ne yazık ki, Müslümanların yaşadığı coğrafyaya baktığımızda çoğu Müslümanların bu nimetten yararlanamadıkları görülmektedir. Bir kısım Müslüman insan bu amele karşı soğuk ve tembel davranırken, bu amele çok bağlı olanlar da namazın fert ve toplumda meydana getirdiği gerekli değişim, zenginlik, güzellik ve faziletlerden yoksundurlar! Allah'ın kendileri için çizmiş olduğu ve kendilerinin de her namazda yalvararak istemiş olduğu yolun (sırat-ı müstakim) dışında seyretmektedirler!

Müslümanın, bu soğukluğu, tembelliği, yoksunluğu ve yanlış yolda seyrinin nedeni yazarın gençlere hitaben yapmış olduğu konuşmasında da buyurduğu gibi; “*namazın gerçek anlamından haberdar olmamak veya önemsememek*”ten kaynaklanmaktadır.

Namaz kılan bir insan, Allah'tan başka kimseye kul olmaz. Tüm yaşantısını Allah'ın belirttiği yolda, temiz fitratının çerçevesi olan insaniyetinin dahilinde, insani-ilahi değerlere sahip olarak, İslam'ın kendisine verdiği onur ve şerefle Allah'ın dostlarıyla dost, düşmanlarıyla düşman olarak; zalimi, zulmü, esareti, her türlü fesadı, cehaleti, batılı ayakları altına alarak sarf eder. Kesintisiz, sonsuz ilahi rahmetin, muhabbetin gölgesinde emin bir kalple gerçek mutluluğu yaşar.

Bu kitapta namaz kılan insan için bilinmesi ve önemsenmesi zorunlu olan *namazın manası* kaleme alınmıştır. Aynı zamanda namazda okunan sure ve

Ayetullah Hamenei

zikirlerin tefsirleri de dikkatli bir şekilde tefsirle açıklanmıştır. Kitabı dikkatlice ve düşünerek okuduğunuzda çok önemli ve derin noktaları keşfetmiş olduğunuzu göreceksiniz.

Neticede yazarın okyanusu bir bardağa nasıl sığdırdığına şahit olacaksınız!

Bu kitap Ayetullah İmam Seyyid Ali Hüseyini Hamenei'nin İslam inkılabı öncesi mücadele yıllarında Mukaddes Meşhed şehrindeki tebliğ içerikli konuşmaların ürünüdür.

Kitabın ilk bölümünde bir şükran ifadesi olarak okuyucuların kendisini tanımalarını sağlamak gayesiyle kısaca yaşantısını nakletmeye çalıştık.

Hamd Allah'a, selam O'nun seçkin kullarına olsun!

Sadık Erdem

Kısaca Seyyid Ali Hüseyini Hamenei'nin Yaşantısı

DOĞUMU VE ÇOCUKLUK DÖNEMİ

Seyyid Ali Hamenei, 1939 yılının Temmuz ayının 15'inde İran'ın mukaddes Meşhed şehrinde seyyitler ocağında, yoksul ama şerefet timsali bir ailede dünyaya geldi. Babası zamanın takvalı ve büyük alimlerinden Hacı Seyyid Cevad, annesi ise Meşhed'in tanınmış, takvalı alimlerinden Seyyid Haşim Necefabadî'nin muhterem kızı idi. Dedesi ise Necef'te yaşamış olan Tebrizli ilim, takva, zühd ehli büyük alimlerden Ayetullah Seyyid Hüseyin Hamenei'dir.

Seyyid Ali Hüseyini Hamenei; ilim, takva, dua, ibadet, iman ve amel ehli ve aynı zamanda o dönemde İslami mücadelenin onurlu öncülüğünü yapan bu seyyitler ocağında, bir milletin belki de insanlığın kurtuluşunun önderliği yolunda dünya sahnesinde yola koyuldu.

İmana dayalı terbiye edilişi, tevhid ile tanışması ve bu temeller üzere yetişmesinde asıl kaynağın ailesi olduğunu

Ayetullah Hamenei

açıklayan Seyyid Ali Hüseyini Hamenei'nin irfana yönelmesi de bu günlere rastlar. O çocukluk günlerinin bazı kesitlerini şöyle nakletmektedir: “Çocukluk dönemim çok zor şartlar altında geçti. Özellikle o yıllar 2. Dünya savaşına rastlamaktaydı. Meşhed savaş bölgesinde olmasına rağmen her şey diğer şehirlere oranla daha bol ve daha ucuzdu; fakat bizim ekonomik durumumuz çok zayıf olduğundan buğday ekmeği bulamazdık; evimizde genellikle arpa ekmeği olurdu, bazen de arpa ve buğday unu karıştırılarak ekmeğe pişirilirdi. Meşhed’in yoksul kesiminin yaşadığı bölgede, altmış veya yetmiş metre karelik tek oda ve karanlık bodrumlu sade bir evde doğdum ve orada büyüdüm.

Babam mahallenin alimi olduğu için misafirimiz çok olurdu; evimiz dar olduğundan misafir gidinceye kadar hepimiz bodruma doluşurduk. Sonraları mahalle balkının evimizin yanında ufak bir arsa vermeleri üzerine eve iki oda ekledik, böylece üç odamız oldu. Elbise yönünden de aynı sıkıntıları yaşırdık. Annem, babamın eski elbiselerinden bir şeyler diker biz de onları giyerdik.

Henüz buluş çağına ermeden Arefe günü amellerini yerine getiriyordum. Bu amelleri tanıyanlar onları eksiksiz yerine getirmek istediklerinde öğle namazından gün batımına kadar sürdüğünü bilirler.

O günleri hatırlıyorum: Uzun yaz günlerinde, dua ve müstahap amellere çok düşkün olan annem ile evimizin küçük avlusunun gölge olan bir köşesinde (bu amelleri açık yerde, gökyüzü altında yerine getirmek müstahaptır) oturuyor saatlerce Arefe günü amellerini yerine getiriyorduk. Hem dua, hem zikir, hem namaz; annem okuyordu ben ve kardeşlerimden bazıları da onunla okuyorduk. Çocukluk ve gençlik dönemim dua ve benzeri şeylerle maneviyat elde ederek geçti.

Namazın Esrarı

Elbette o günlerde bizlerin bir ayrıcalığı vardı. Eğer o ayrıcalık bugün bir gençte olsa, onun için dua, zikir ve namaz çekici olacak ve asla yorucu gelmeyecektir; Bu da manaya teveccüh etmektedir. Her kimin namazdan yorulduğunu görürseniz, ya namazın manasını bilmiyor ya da bu manayı önemsemiyor demektir. Yoksa bir kimse namazın manasını bilecek ve namaza önem verecek olsa namazdan usanmasına imkanı yoktur!”

Dört beş yaşlarında abisi Seyyid Muhammed ile birlikte Kur'an öğrenmek için medreseye giden Seyyid Ali Hamenei, birkaç yıl sonra “Dar-ut Talim-i Diyanet” adlı İslami bir okula girdi.

Rıza Han'ın baskısının yoğun olduğu dönemlerde mümin şahıslar tarafından kurulmuş olan bu okulda diğer ilkokullarda olan derslere ilave olarak genellikle talebelerin dini yönden terbiye edilmelerine dikkat edilirdi, fakat geçerli bir diploması yoktu.

Ayetullah Hamenei bu okulda altı yıl okuduktan sonra babasından gizli olarak geceleri ders okuyup ilk okul, orta okul ve başarısından dolayı sınıf atlamak suretiyle iki yılda lise diploması aldı.

Aynı yıllarda Arap edebiyatına da başladı. Daha on dört yaşlarında “Süleyman Han” medresesine gidiyor, Şerayı ve Lum'a kitaplarını okuyor bunların yanı sıra babasının verdiği derslere katılıyordu. Süleyman Han medresesinden sonra Nevvab Medresesine giderek, orada sathı (dini medreselerde Arap edebiyatını okuduktan sonra metin üzerinden okunan fıkıh, usul-u fıkıh, mantık vb. derslerin tümünü) bitirdi.

Ayetullah Hamenei

Sathı bitirdikten sonra on altı yaşında “Ayetullah”il Uzma Milani’nin derslerine (fıkıh ve usul-u fıkıhta verilen içtihadı dayalı dersler) katıldı. İlmiye havzalarında on altı yaşında birinin üst düzeydeki bu derslere katılmasına çok az rastlanılır.

Ayetullah Hamenei, bu başarısını babasının göstermiş olduğu aşırı ilgi ve zahmetleri sayesinde elde ettiğini belirterek şöyle diyor: *“Babam, ilmi yönden yüksek bir mertebeye sahipti. İslami ilimlere başladığım ilk dönemlerden itibaren bana ders verirdi. Bizim İslami eğitim ve terbiyemize olan aşırı ilgi ve alakasından dolayı bana, abime ve daha sonra küçük kardeşlerine kendisi ders verirdi. Bu yüzden bizim hepimizin özellikle benim boynumda çok büyük hakkı vardır. Eğer o olmasaydı ben fıkıh ve usul-u fıkıhtaki bir çok başarıya ulaşamazdım.*

Kum’a gitmeden önce babamdan aldığım derslere ilave olarak Meşhed havzasındaki umumi derslere de katılırdım. Yaz tatilinde derslerin tatil olması üzerine, babam bu derslerin yerine bir takım yeni dersler koyar ve onları bize okuturdu.”

Ayetullah Hamenei, ilmi hayatının çeşitli yönlerini ise şöyle anlatıyor: *“Talebe olduğum ilk günden itibaren ders vermeye başladım, ilk okulu bitirip havza derslerine başladığım zaman ilk ders verdiğim kitap Arap edebiyatı ile ilgili olan “Emsile ve Sarf-i Mir’dır”, Meşhed’de olduğum yıllar yani 1958 yılına kadar sürekli olarak, sarf, nahv, meani, beyan, usul-u fıkıh dersleri verirdim. Kum’da olduğum sürece hem ders alıyor hem de ders veriyordum. Kum’dan Meşhed’e döndükten sonra 1964-1977 yılları arasında, asıl ders programı olarak Mekasip, Kifaye, tefsir ve akaid dersleri verirdim.*

1957 yılında ziyaret amacıyla mukaddes yerlere gittiğimde

Namazın Esrarı

“Necef” havzasının ilmi sıcaklığı beni orada kalmaya teşvik etti. Dolayısıyla bir müddet kaldım, ama babam Necef’de kalmama razı olmadığından, tekrar Meşhed’e döndüm. 1958 yılında babamın izniyle Kum’a gittim. 1964 yılına kadar Kum’da kaldım. 1964 yılında babam hastalığı nedeniyle gözlerini kaybetti, bu yüzden Kum’daki bazı üstadlarımla muhalefetlerine rağmen Meşhed’e geri dönmek zorunda kaldım.

“Nabivle ilgili Enmüzc ve Samediyê” adlı kitapları Meşhed’in Süleyman Han medresesinde “Alevî” adında bir üstaddan ders aldım, daha sonra “Suyuti ve Muğni”den bir miktarını da “Mesut” adlı bir üstaddan ders aldım.

Şerayi’nin evvelinden hac kitabına kadar babamın yanında okudum. Şerayi’de hac babına yetiştiğimiz sıralarda babam “Lüm’e”nin hac babını kardeşime ders veriyordu. Benim de katılmamı istemesi üzerine ben de katıldım. Yaklaşık olarak Lüm’e’nin dörtte üçünü babamdan ders aldım ve geri kalan kısmını da Merhum “Mirza Ahmed Müderris Yezdi”den (Nervab medresesinin meşhur Lüm’e ve “Kavanin” üstatlarından idi) okudum. Lüm’e’den sonra “Mekasip ve Resaili de rahmetli “Hacı Ayetullah Şeyh Kazvini”den (Merhum Mirza Mehdi İsfahani’nin öğrencilerindendir. Meşhed havzasının başta gelen riyazet görmüş, temiz kalpli üstadıydı) ders aldım. Bu iki kitabın büyük bir bölümünü adı geçen üstatlarla okudum. Talebeliğe başlamam ile hariç derslerine gitmem (yani satih dersleri), beş buçuk yıl sürdü. Hariç derslerini Meşhed’in taklit mercilerinden “Ayetullah’il uzma Milani”den aldım.”

Kum’a gidinceye kadar bir yıl, usul-u fıkıhın, iki buçuk yıl da fıkıhın içtihat seviyesi derslerini de onun yanında okudum. Bir süre

Ayetullah Hamenei

de Meşhed’de “Ayetullah Mirza Cevad ağa Tehrani’den felsefe dersi; hekim filozof ve üstün bir zat olan “Şeyh Rıza’dan da felsefeyle ilgili “Manzume” dersleri aldım. “Necef”de de Ayetullah Hakim, Ayetullah Hoi, Ayetullah Şabrudi, Ayetullah Mirza Bakır Zencani, Ayetullah Mirza Hasan Burucerdî ve Ayetullah Seyyid Yahya Yezdi’nin derslerine katıldım.

Bu derslerden en çok Ayetullah Hekim ve Ayetullah Mirza Hasan Burucerdî’nin derslerini beğendim. Nihayet Necefte kalmaya karar verdim ve babama mektup yazarak bu kararımı bildirdim. Ama babam orada kalmama razı olmayınca tekrar Meşhed’e döndüm. Bir müddet sonra Kum’a gittim. Kum’da olan onca derslerden Hz. İmam Humeyni’nin (r.a), Ayetullah Uzma Burucerdî’nin ve Şeyh Murtaza Hairî’nin derslerine katılıyordum. Usul-u fıkıh ve fıkıhta Hz. İmam’ın (r.a) derslerini hiç kaçırmazdım. Felsefede ise “Esfer ve Şifa’dan bir miktarını Allame Tabatabai’den ders aldım.”

O, gençlik döneminden bu yana kitap okuma ve araştırmaya büyük bir aşk duyardı. Dersleri dışında boş durmaz, çeşitli konularda hiç yorulmadan kitap okurdu. Tarih, hikaye, roman, edebiyat, siyaset ve şiir kitaplarına karşı büyük ilgi duyardı ve Arapça ile aşına olduktan sonra daha çok hadis kitapları okuyor, hadisler ezberliyordu. Aynı zamanda Kur’an’a olan sonsuz aşkından dolayı, onu hiç ihmal etmezdi. O güçlü bir Kur’an hafızı ve muhafızıdır.

ESERLERİNDEN BAZILARI

Tahkik ve Telif:

Namazın Esrarı

1- Cihad (Hariç dersinde talebelerine verdiği derslerin metnidir)

2- Rical İlminde Dört Temel Kitap

3- Namazı Manasıyla Kılmak

4- Velayet

5- Kur'an'da İslami Düşünce

6- Nehc'ül Belağa'dan Dersler

7- Masum İmamların Hayatı

8- Sadık Önder

9- Beş Ciltte Soru ve Cevap

10- İslam'ı Doğru Tanımak

11- Nur İzdüşümleri

12- Enbiyalara ve İslam İnkılabı'na Karşıt Gruplar

13- Vahdet ve Arınmak

14- Sabır

15- Sanat

16- Velayet Hadisi (Mesaj ve konuşmalarını içermektedir. Şu ana kadar dokuz cildi yayınlanmıştır.

TERCÜMELERİ

1-Hindistan Özgürlük Hareketinde Müslümanlar (Abdulmenam Nemri Nasırı)

2-İmam Hasan'ın (a.s) Sulhu (Razi Al-i Yasin)

3-Batı Medeniyeti (Seyyid Kutup)

4-Gelecek İslam'ındır (Seyyid Kutup)

5-Fi Zilal-ı Kuran (Seyyid Kutup) ve ...

Ayetullah Hamenei
DEVİRİM ÖNCESİ MÜCADELESİ

Ayetullah Hamenei yiğit, takvalı ve çok cesur bir mücahittir. Bereketli hayatının sayfalarını diliyle, kalemiyle ve pratik olarak gerçekleştirdiği Allah yolundaki mücadeleleri doldurmaktadır. Özellikle de İmam'ın 1962'de başlattığı İslami kıyamın ilk gününden bu yana bir dakika bile mücadeleden geri kalmamıştır.

Hız. Ayetullah Hamenei bu konuda şöyle diyor:

“Mücadele ve siyasi hayata atılmam 1952-1953 yıllarında gizli bir gücün beni, Merhum Nervab Safevi'ye doğru itmesiyle başladı.

Bir gün Merhum (Seyyid Şehid) Nervab Safevi bulunduğum medreseye gelerek çok ateşli bir konuşma yaptı. Bu konuşmasında İslam'ın diriltilmesi ve dünyaya hakim kılınması gerektiğini ifade etti ve Şah ile İngilizlerin komplolarını dile getirerek: “Bu memleketin, yöneticilerinin hepsi yalancıdır. Bunlar Müslüman değildirler.” dedi.

O andan itibaren Nervab Safevi vasıtasıyla kalbimde İslam inkılabı ümidi doğdu. Evet bizim kalbimizde inkılap ateşini ilk kez Rahmetli Nervab Safevi yaktı. 1954-1955 yıllarında mücadeleyi başlattık. Şöyle ki; Farruh adında bir şahıs Meşhed'e vali olarak atanmıştı, bu adam İslam'ın zahirine bile riayet etmiyordu. O zamanlar genellikle Muharrem ve Sefer aylarında Meşhed'de olan tüm sinemalar kapatılırdı. Ama o ilk önce Muharrem ayının on dördüncü gününe kadar kapattırdı, itirazlar çoğalınca yirmisine kadar uzattı. Bu sırada biz toplantı yaparak maruşu emretme ve münkeri nehyetme hakkında bildiri yayınlayıp, her tarafa dağıtmaya başladık.”

1962'DEN SONRAKİ MÜCADELESİ

Alimler ve talebeler korkusuz ve ihlaslı bir şekilde İmam Humeyni ve diğer taklit mercilerinin sözlerini İran halkının tümüne duyuruyorlardı. Ayetullah Hamenei'nin bu konuda da yapıcılığı ve çok üstün başarıları vardı. Onun faaliyetleri o kadar yoğun ve etkiliydi ki 1962 yılında, 15 Hurdad kıyamını vücuda getiren İmam Humeyni'nin üç önemli ve tarihi mesajını Meşhed'e götürdü.

Birinci mesaj alimlere, hatiplere ve heyet başkanlarına idi. Bunlardan İsrail'i protesto etmeleri ve "Feyziye Medresesi'nde Şah Rejimi tarafından işlenen cinayeti halka açıklamaları isteniyordu.

Merhum Ayetullah'il Uzma Milani'ye ve Meşhed'in büyük alimlerinden birine yönelik olan ikinci ve üçüncü mesajlarda ise Muharrem ayının 7. günü mücadelenin açıkça başlatılması isteniyordu.

Ayetullah Hamenei bu yolculuğunda yol üzerinde olan halka hitaben camilerde konuşma yaparak kıyamın yaygınlaşmasına sebep oldu.

O yılın Muharrem ayı çok iyi bir fırsattı. İmam ve diğer alimler Muharrem ayının çalışmalarını programlayarak ayın ilk gününden, altıncı güne kadar olan günleri, dini esaslar ve genel konulara, yedinci günden itibaren ayın sonuna kadar olan günleri ise rejimle ilgili gerçekleri açıklayarak halka duyurulmasına ayırmışlardı.

Ayetullah Hamenei

Ayetullah Hamenei, Şah'ın başbakanının memleketi olan "Bircand" da konuşma yapmayı üstlenmişti.

O, Muharrem'in 7. günü kalabalık halkın katıldığı yas merasiminde olağanüstü heyecan ve ateşli bir konuşmayla Kum'daki Feyziye Medresesine Şah Rejimi tarafından yapılan zulmü halka açıkladı; halk din büyüklerine yapılan hakarete dayanamayıp şiddetle ağlıyorlardı. Hz. Ayetullah Hamenei bu olayla ilgili olarak şöyle söylüyordu: *"Minberden indiğimde rejim güçleri tarafından tutuklanmamı engellemek için halk etrafımı sararak öylece beni camiden dışarı çıkardılar."*

Muharrem'in 9. günü sabahı, minbere çıkarak yine çok etkili bir konuşma yaptı; Şah'ın uşakları genelde Tasua ve Aşura (Muharrem'in 9. ve 10.) günleri alimleri tutuklamazlardı, buna rağmen korkularından onu tutukladılar. Önce SAVAK'a daha sonra tahrip olmuş bir ceza evine sevk ettiler. Zaruri ihtiyaçlardan bile mahrum bırakılan bu zindanda, sakalını tıraş etmekle tehdit ettiler. Daha sonra tahrik için ot yoldurmak gibi işlere zorlandı, yaklaşık on gün hapiste kaldı.

Serbest bırakıldıktan sonra tekrar alim arkadaşlarını bir araya toplayıp o zamana kadar yapılan işlerin değerlendirmesini yaparak, tüm şehir ve kasabalara seferler düzenlemeyi ve bu vesileyle halkı aydınlatmayı kararlaştırdılar.

Bunun üzerine Kirman'da bir kaç gün alimler, talebeler ve dindar insanları bir araya toplayıp konuşmalar yaptıktan sonra Zahidan'a doğru hareket etti. Ramazan ayının on beşinci günü İmam Hasan'ın (a.s) doğumu

Namazın Esrarı

münasebetiyle bir konuşma yaptı, aynı gece SAVAK¹ tarafından tutuklanıp, uçakla Tahran'a oradan da korkunç işkenceleriyle meşhur olan "Kızıl kale" zindanına götürüldü. Yaklaşık iki ay bu zindanda çeşitli işkencelere, hakaretlere maruz kaldı.

Serbest bırakıldıktan sonra bu kahraman alim ilk iş olarak "Kaytariyye Cezaevi"nde tutuklu bulunan İmam Humeyni'yi ziyaret ederek ona: "Bu Ramazan'da sizin yokluğunuzdan dolayı yeterli istifade edilemedi. Onun için şimdiden gelecek Muharrem ayına program hazırlamalıyız." dedi.

Ayetullah Hamanei Ramazan ve Muharrem aylarından gerekli şekilde faydalanmak ve faaliyet alanını genişletmek için Kum'da alimlerle bir toplantı düzenleyip teşkilatlanma çalışmalarına başladılar. Daha sonra tüzüğünü de hazırladıkları bu teşkilatı oluşturan alimlerden bazıları şunlardır: Ayetullah Mişkini, Şehit Ayetullah Kuddusi, Merhum Ayetullah Rabbani Emlaşı, Merhum Ayetullah Rabbani Şirazi, Ayetullah Haşimi Rafsancani, Ayetullah Misbah Yezdi, Ayetullah Azeri Kumi ve Ayetullah Emmini Necefabadı vb...

1965 yılında Ayetullah Azeri Kumi'nin yakalanmasıyla evinde bulunan teşkilatın tüzüğünü ele geçirdiler. Teşkilatın kurucularından bazıları yakalanmış, bazıları da kaçmıştı.

Ayetullah Hamanei, Rafsancani ve Misbah Yezdi o

¹- Şah Rejiminin gizli emniyet teşkilatı

Ayetullah Hamenei

sırada Tahran’da idiler. Bu olaydan önce önsözünde ve dipnotlarında SAVAK’ın gerçek yüzünü açıkladığı “Gelecek İslam’ındır” adlı kitabı tercüme ettiğinden dolayı SAVAK tarafından takibe alınmıştı. Bu kitap daha baskıda iken basımı durdurulmuş ve matbaacılardan iki kişi tutuklanmıştı. Daha sonra başka yoldan basılıp yayınlanmıştı.

1966 yılında tutuklulardan bir kısmının serbest bırakılmasıyla olay eski şiddetini kaybetti.

Ayetullah Hamenei’yi, 1967 yılında Meşhed’de yazmış olduğu kitap gündeme getirilerek bir kez daha tutukladılar. Yaklaşık olarak dört ay hapsedtiler. SAVAK, her ne kadar işkence yaptıysa da hiç bir sonuç elde edemedi.

Ayetullah Hamenei serbest bırakıldıktan sonra Meşhed’de kalarak. talebeler, üniversiteliler ve halkı eğitmek amacıyla tefsir derslerine başladı. Çok geçmeden bu dersler mücahidler ve inkılapçıların merkezi haline geldi.

Bu derslerin amaçlarından biri de imanlı, değerli ve teşkilat kurabilecek şahısları tanımak, muhtaçlara yardım ulaştırabilmektir. O zaman Firdevs’de vuku bulan depremin verdiği hasarları onarmak için Meşhed ulemasının ve imanlı işadamlarının yardımıyla talebeleri toplayarak “Firdevs”e gitti ve ulema yardım vakfını kurdular.

Bu konuda Hz. Ayetullah Hamenei şöyle diyor: “*Biz Firdevs’e gittiğimizde bir jandarma taburu bölgedeydi. Emniyet müdürlüğü baskı yaparak bizi bölgeden çıkarmak istediler. Eğer burayı terk etmezseniz zorla çıkaracağız diye tehdit ediyorlardı.*

Namazın Esrarı

Biz de çıkmayacağımızı belirttik; arkadaşlardan bazılarının korkmaya başlaması üzerine ben, “korkmamalıyız; çünkü biz halka yardım amacıyla geldik, halkın gücü de bizimledir. Kızılay’ın verecek hiç bir şeyi yok, olsa bile vermezler.” dedim ve pratikte de böyle oldu. Tağutun gönderdiği görevliler hiç bir şey yapmadan geri döndüler biz de işimize devam ettik.”

Ayetullah Hamenei’nin tefsir dersleri defalarca SAVAK tarafından yasaklandı. Bazen evini muhasaraya alıp, kimseyle görüşmesine izin vermiyorlardı.

Hz. Ayetullah Hamenei’nin sadece konuşması değil, yazdığı, tercüme ettiği kitaplarda inkılabi fikirleri yaymada çok etkiliydi. “İmam Hasan’ın (a.s) Sulhu”, “Gelecek İslam’ındır”, “Hindistan Özgürlük Hareketinde Müslümanlar” adlı kitapları gençlere inkılap ruhunu aşılayan eserlerindendir.

Bu yüzden 1968 yılında Kum’da tutuklanarak, delil yetersizliğinden aynı gün serbest bırakıldı.

Ayetullah Hekimi’nin vefatından sonra 1969 yılında tekrar tutuklandı. Bu defa gerçekleşen tutuklanması dört aydan fazla sürmüştür. Serbest bırakıldıktan sonra Hz. Ayetullah Hamenei faaliyetlerine tekrar devam etti. Diğer örgütlerle ilişki kurarak birlikte hareket etmeyi kararlaştırıp, çalışmaya başladılar. 1970 yılında şah rejiminin 2500. kutlama törenlerinde elektrik santralının patlatılması üzerine, tekrar tutuklanarak acımasızca işkencelere maruz kaldı, karanlık ve rutubetli hücrelere kapatıldı. Ama bunca işkenceler karşısında bu cesur mücadeleciden hiç bir şey öğrenmeden, iki ay sonra

Ayetullah Hamenei

serbest bırakmak zorunda kaldılar.

Serbest bırakıldıktan sonra mücadele ve faaliyetlerine aralıksız devam eden Ayetullah Hamenei Meşhed’de olan İmam Hasan (a.s) cami cemaatının ısrarı üzerine bu camide cemaat imamlığını kabul etti ve tefsir derslerine yeniden başladı. Bu faaliyet çok etkileyiciydi. Şehit Mutahhari ve Bahüner Meşhed’de bu programları yakından izleyip etkilenmişlerdir. Merhum Ayetullah Talagani diyordu ki: *“Ayetullah Hamenei geleceğin ümididir. Meşhed’e gittiğinizde mutlaka onu ziyaret edin.”*

Şehit Recai’de bu konuda şöyle diyor: *“Benim 1973’de hücrede geçirdiğim günler gerçekten bir cehennemdi. Bütün hücrelerden sabahlara kadar ağlama ve inilti sesleri geliyordu. Burada sanki “ne ölüyorlar, ne de sağ kalıyorlar” ayeti kerimesi gerçekleşiyordu. Bunca işkencelere rağmen Şah’ın SAVAK’ı İmam Humeyni’nin yılmak bilmeyen bu talebesinden mahkemede delil olabilecek en ufak bir şey dahi öğrenemediler. Jimmy Carter’in başkan olmasıyla Şah Amerika’nın emri doğrultusunda siyasetini değiştirdi; 1974 kışı serbest bırakılan Ayetullah Hamenei Meşhed’e giderek yorulmak ve yılmak bilmeyen güçlü bir ruhla mücadelesine devam etti. Bu defa yükü ve sorumluluğu daha da ağırlaşmıştı.”*

1976’da İnkılabî hareketin güçlenmesi üzerine zalim Şah rejimi ortamı kontrol edebilmek için Ayetullah Hamenei’yi tutuklayıp bir kaç gece gözaltına aldıktan sonra “İranşehr”e sürgün ettiler. İranşehr’in sıcak havası cihat ve mücadeleden bıkmayan bu ruhu yormaya yetmeyecekti. Orada da mücadelecî alimlerle bir araya toplanıp Şii ve Sünniler arasında vahdeti sağlamaya öncülük etti.

O yıl İranşehr'i sel bastı, halkın çoğunun evi sular altında kalarak, çöllere döküldüler. Ayetullah Hamenei Firdevs'deki tecrübesinden yararlanarak talebeleri toplayıp hemen bir yardım teşkilatı oluşturdu. Bu teşkilat halka kısa zamanda o kadar çok yardım yaptı ki, bunların yönlendirilmesi SAVAK'ı hayrete düşürdü. SAVAK müdürü Hz. Ayetullah Hamenei'yi çağırarak bu hususta ona şöyle diyor: *"Dün akşam emniyet komisyonuna ne kadar tembel ve beceriksiz olduklarınızı ve bir sürgünün yaptıklarının, ortamı tamamen değiştirdiğini söyledim!."*

Bu sürgün bir yıl devam etti. İnkılapçıların çalışmalarının şiddetlenmesi ve kontrolün elden çıkması üzerine Hz. Ayetullah Hamenei Meşhed'e dönerek daha şiddetli bir şekilde faaliyetlerini sürdürmeye devam etti.

İSLAM İNKILABI ŞURASI

Rehberlik makamından sonraki makam; inkılabı korumak için İmam Humeyni'nin emriyle kurulan İslam İnkılabı şurasıdır.

Şehit Ayetullah Beheşti bu konuda şöyle diyor: *"Paris'te Hz. İmam tarafından kurulan İslam İnkılabı Şurası'nı ben, Mutahhari, Musevi Erdebili, Dr. Bahüner ve Rafsancani teşkil ediyorduk. Daha sonra Meşhed'de olan Ayetullah Hamenei bize katıldı."*

Ayetullah Hamenei bu konuda şöyle diyor: *"Merhum Şehit Mutahhari kaç kez bana telefon ederek Tahran'a gelmemi istedi. Ama Meşhed'de yoğun çalışmalarım ve görevimin çok ağır*

Ayetullah Hamenei

olmasından dolayı gecikiyordum. Nihayet o zaman Paris'te bulunan İmam (r.a.) Tabran'a gelmemi emretmeleri üzerine Tabran'a geldim.

Tabran'da Şehit Mutabbari'nin evinde yapılacak bir toplantıya katılmam gerektiğini söylediler. O toplantıda İslam Şurası'nın tüm üyeleri vardı, işte ben orada bu şuraya üye olduğumu öğrendim, daha önce haberim yoktu”

İMAMI KARŞILAMA KOMİTESİ

İmam'ın İran'a gelişini karşılamak için merkezi “Refah Medresesi” olan İmam'ı karşılama komitesi kuruldu.

Ayetullah Hamenei Hz. İmam'ın propaganda ve idari işler sorumluluğunu üstlendi; gerçekten çok zor olan bu işi en iyi bir şekilde yürüttü. Çünkü o günler her taraftan eğitmen isteniyordu; diğer taraftan İmam'ın görüşmelerini düzenliyor; konuşmalarını yayın merkezlerine ulaştırıyor ve saptırıcı batı yanlısı propagandalarını yalanlıyordu. Özellikle Komünistlerin ve Milliyetçilerin ihanetlerini tek başına açıklıyor ve halkı yönlendiriyordu.

KOMÜNİSTLERİN KOMPLOSU

Komünistler Şah yönetiminin son günlerinde, İslam İnkılabını sosyalist inkılaba çevirmek için fırsattan istifade ederek Kereç yolu üstünde olan Jeneral Motor Fabrikası'nı en uygun yer olarak seçtiler ve kendi elemanlarını toplayıp teşkilatlandılar.

Bu iş için, Komünistlerin giriştiği bu iş ancak çökmekte olan Şah rejimini güçlendirerek halkın zaferini

Namazın Esrarı

biraz daha geciktirecek, komplolar hazırlamak için müstekbirlerin eline yeni bir fırsat geçmesini sağlayacaktı.

Bütün gazetelerde yayınladıkları bildiriler sayesinde komünist fikirler taşıyan öğrenci, işçi ve halktan toplam beş yüz kişiyi toplamışlardı.

Bu haber İmam'ın propaganda bürosuna ulaşınca Şehit Beheştî ile Şehid Diyaleme'nin aralarında olduğu bir kaç alim girişimde bulundularsa da bir sonuç alamadılar.

Ayetullah Hamenei de iki defa oraya gidip onları dağıtmak için kısa bir konuşma yaptıktan sonra geri döndü.

9 Şubat'ta bu fabrikada olan beş yüz komünist, sekiz yüz işçi gitgide güçleniyor ve silahlanıyorlardı. Bu grup, zalim rejime karşı yapılacak toplu halk ayaklanmalarında Müslümanlara ihanet edip iç savaşa yol açabilecekti. Bu ise İslam İnkılabı için ciddi bir tehlike oluşturmak üzereydi.

Ayetullah Hamenei bu işi tek başına kendi üzerine aldı. Tahran'ın Refah Medresesi, öğrencilerinden ona destek veren bir grupla birlikte fabrikaya gitti. Ayetullah Hamenei ikinci vakti oraya vardı ve bin bir zahmetle kürsüye ulaşip mikrofonu ele geçirerek konuşmaya ve sorulara cevap vermeye başladılar.

Sorularına karşılık aldıkları cevaptan rahatsız olan Komünistler topluca marşlar okumaya, alkış çalmaya başladılar. Akşam ezanına kadar böyle devam etti. Akşam ezanı okunup, cemaat namazı ilan edildi, bunun üzerine komünistler elektrikleri kestiler. Daha sonra

Ayetullah Hamenei

Müslüman işçileri bunlardan koparabilmenin en iyi yolunun cemaat namazı olduğu düşünülerek Müslüman olanlardan cemaat namazı kılmak için fabrikanın bahçesine gelmeleri istendi. Akşam ezanından iki buçuk saat sonra Ayetullah Hamenei'nin imametiyile fabrikanın bahçesinde namaz kılındı, işçiler namaza katıldı, komünistler de salonda kaldılar.

Ertesi gün işçiler komünistleri fabrikadan zorla çıkardılar. O gece Ayetullah Hamenei yedi saat ayakta kalarak onlara konuşma yaptı ve onları ikna ederek İslam İnkılabının önündeki bu ciddi tehlikeyi de kaldırmış oldu. Böylece Ayetullah Hamenei'nin gayretiyle İslam İnkılabı için ciddi tehlikeler doğurabilecek olan bir komplo daha önlenmiş oldu.

1978 yılında İslam İnkılabı Şurası tarafından savunma bakanlığı vekili olarak atandı. Daha sonra savunma bakan yardımcılığını kabul etti.

Yine 1978 yılında İslam İnkılabı devrim muhafızları yönetmeliğine getirildi.

DEVİRİM SONRASI MÜCADELESİ

İslami Şura Meclisi'nin birinci devre seçiminde bir buçuk milyona yakın oy alarak meclise girdi.

1980 yılında Şehit Beheşti ve arkadaşlarına karşı düzenlenen patlama olayından bir gün önce Tahran Ebuzer Camiinde konuşma yaptığı sırada münafıklar tarafından suikast düzenlenerek ağır yaralandı. Bu suikasttan sonra Hz. İmam Humeyni (r.a) Hz. Ayetullah Hamenei'ye hitaben verdiği mesajda şöyle diyordu: *“Resulullah'ın*

Namazın Esrarı

(Allah'ın selamı O'na ve Ehl-i Beyt'ine olsun) soyundan, İmam Hüseyin b. Ali'nin (Allah'ın selamı üzerine olsun) evlatlarından, İslam ülkesine hizmet eden; savaş cephesinde fedakar bir asker, mibrapta eğitici bir öğretmen, Cuma ve cemaatta güçlü bir hatip, inkılap sahnesinde yönlendirici bir rehber olmaktan başka bir suçu olmayan şahsınıza karşı, İslam ve İnkılap düşmanları düzenledikleri bu suikast çirkin yüzlerini göstermiş ve sizin, hak ve halkın yanında, zalimlerin karşısında olduğunuzu kendi elleriyle ispatlamış oldular.

Biz Allah'ın ve velisi İmam-ı Zaman'ın (canımız ona defa olsun) huzurunda gündüzleri savaş cephesinde ve cephe arkasında hizmet eden, geceleri ise Allah yolunda mibrabda ibadete koyulan askerlerle iftihar ediyoruz. Aziz Hamenei! Savaş cephesinde asker, cephe gerisinde alim elbisesiyle bu zulüm görmüş halka yaptığınız hizmetlerden dolayı teşekkür eder ve hizmetlerinizin devamı için Allah-u Teala'dan bir an önce sağlığınıza kavuşmamızı niyaz ederim.”

CUMHUR BAŞKANLIĞI

Şehit Recai ve Bahüner'in şahadetinden sonra Cumhurbaşkanlığına aday oldu ve o zamana kadar görülmemiş büyük bir oyla İran İslam Cumhuriyetinin üçüncü cumhurbaşkanı olarak seçildi.

TARİHİ CUMA NAMAZI

Ayetullah Talagani'nin Allah'ın rahmetine kavuşmasından ve Munteziri'nin sahne dışı bırakılmasından

Ayetullah Hamenei

sonra İmam Humeyni (r.a) tarafından 1979 yılında Tahran Cuma imamlığına tayin edildi. Onun büyük cesaretini gösteren 13 Mart 1984 tarihli heyecan dolu Cuma namazı hiç bir zaman unutulmadı, unutulmayacak da.

O gün namaz saflarında İslam düşmanları tarafından yerleştirilmiş bombaların patlamasıyla onlarca şehit ve yaralının sesleri, havaya yükselen toz toprak Cuma namazının kılındığı yeri sarmıştı; diğer yandan havadan müstekbirlerin en gelişmiş uçakları aynı anda namaz kılınan yeri bombayla tehdit ediyor; yerden uçaksavarlar aralıksız ateş ediyordu. Bütün bunlara rağmen Cuma imamının soğuk kanlılıkla hutbesine devam etmesi sayesinde halkta en ufak bir tedirginlik göze çarpmadı. O günkü Cuma namazı, onun güçlü ruhu, imanı ve cesareti sayesinde oluşan dost ve düşmanı hayrete düşürecek özel bir huzu ve huşuyla eda edildi.

Bu tarihi cuma namazıyla ilgili İmam Humeyni (r.a) şu mesajı vermiştir. *“O Cuma namazının nurlu ve coşkulu topluluğunu asla unutmam; bir yandan bombalar patlıyor, havadan uçaklar tehdit edip, aşağından uçak savarlar aralıksız ateş ediyorlardı. Bu sırada özellikle halkın durumunu seyretmek için bakıyordum; hiç kimse yerinden kıpırdamamış saflar dizili ve Cuma imamı halkın canına, ruhuna işleyen etkili, heyecan dolu hutbesine devam ediyordu. Bu sırada Cuma imamının sözleriyle coşan halk hep birden “Allah-u Ekber” “Biz şehit olmaya geldik” diye feryat ediyorlardı.”*

İMAM HUMEYNİ (R.A)'İN VEFATI

İslam Cumhuriyetinin kurucusu büyük alim, yüce arif, yılmaz savaşçı; maddi dünyadan huzurlu ve mutmain bir kalple ayrılarak milyonlarca insanı göz yaşları içerisinde manevi aleme ayak bastı.

O bugünün korkusunu içinde taşıyan yerinin doldurulmazlığına inanan kimselere güven verecek ve kendisinden sonra bu ilahi sorumluluğu üstlenebilecek, hakkını eda edecek kimsenin olamayacağı endişesini ortadan kaldırmak için şöyle diyordu:

“O (Seyyid Ali Hamenei) gerçekten rehberliğe layıktır.”

Diğer bir defasında da yanındakilere, *“...sizin adamınız var.”* diyor. Onlar, *“kimdir?”* deyince, orada bulunan Hamenei’ye işaret ederek: *“Hamenei’dir”* diyordu.

İmamın kızı Zehra Mustafavi şöyle diyor: *“Rehberin Vekilinin sahne dışı olunmasından önce İmam’ın huzurundayken ona rehberlik konusunda ne düşündüğünü sordum. O Ayetullah Hamenei’nin ismini söyleyerek O (Hamenei) Veli-i Fakih için gerekli içtihat derecesine sahiptir buyurdular.”*

On milyonlarca gözü yaşlı insan; velisini, arifini, seyyidini uğurlarken; şehitlerinin kanına olan aşkları, İslam İnkılabına olan bağlılıklarından kaynaklanan güçle aynı günün güneşi ile birlikte rehberlik güneşlerinin batımına izin vermediler.

Uzmanlar Konseyi olağanüstü toplanıp, kesin bir karar alarak; Allah’ın yardımı, İmam’ın tavsiyeleri, halkın muhabbeti gölgesinde en doğru seçimi gerçekleştirdiler.

Ayetullah Hamenei

İmam'ın bu alemde ayrıldığı günlerde, Allah'ın bu ilahi lütfü idare gücüne sahip, emin, takvalı, dirayet sahibi, aydın, arif, yiğit ve Hüseyini bir Seyyid'in rehberlik makamına gelmesi ile mümin, Müslüman, mustazaf yürekler serinledi; kendileri için bir ümit peşinde olan emperyalist, faşist, ateist, sömürücü tüm güçlerin oluşturduğu küfür cephesi ümitsizliğe düştü.

Bu güne dek yeryüzü haritasında emperyalizme, faşizme her türden zulme karşı mücadele verenler, verdiklerini iddia edenler; bugün onların sinsî ellerinde oyuncak haline gelmiş, hatta onların safında yer alıp gerçek ve tavizsiz mücadelenin bayraktarlığını yapan İslam cephesine karşı zalıca bir saldırganlık içine girmişlerdir. Oysa bugün insanca ve akılcıca bakan her insan; bütün bir yeryüzü haritasında her türden emperyalizme, tüm faşist sömürücü güçlere karşı kararlılıkla tavizsiz direnmenin şanlı bayrağının İslam cephesinin lideri konumunda olan Ayetullah Hamenei'nin elinde olduğunu görecektir. Bu bayrak tarih boyunca sadece İslam inancı ve ideolojisinin sembolü olmuştur; Bu bayrak Firavun karşısında Musa'nın, Nemrut karşısında İbrahim'in, Ebu Cehil ve Ebu Leheb karşısında Muhammed'in, Muaviye ve Yezid gibilerin karşısında Ali ve evlatlarının... elinde olduğu gibi, bu gün de günümüz Firavunları, Nemrutları, Ebu Lehebleri, Muaviye ve Yezitleri karşısında Ehl-i Beyt'in soyundan olan Humeyni ve Hamenei'lerin elinde dalgalanmaktadır. Hangi özgür akıl ve vicdan bunu göremez?!

...Evet O İslam ümmetinin rehberi, Ehl-i Beyt

Namazın Esrarı

imamlarının soyundan büyük bir müçtehit, ve müceddid; milyonlarca mustazaf ve Müslüman'ın takip ettiği yüce insan, bir filozof, arif, emperyalizm ve uşakları karşısında yılmaz savaşçı, küfür karşısında İslam'ın iman dolu yürekli, aydın görüşlü savunucusu, kendi ifadesiyle *"yeryüzünde canından ve İslam'ın verdiği izzetten başka hiç bir şeyi olmayan"* ve daima Allah'ı razı etme yolunda Allah'a kavuşmayı arzulayan birisi, Peygamber ve masum imamların en sadık izleyicisi İmam Ali (a.s)'ın soyunun olduğu gibi yolunun da en sadık devam ettiricisi olarak gerçek bir Alevi...

Yüce Allah onun ömrünü, cedit İmam Mehdi'nin (Allah'ın selamı üzerine olsun) zuhuruna kadar uzun eylesin! Mümin ve mustazafların üzerinden onun gölgesini, nefesinin sıcaklığını eksik etmesin! Tüm inananlara, mustazaflara, özgürlük ve adalet aşıklarına onu tanımayı nasip etsin!

Ayetullah Hamenei

Namazın Esrarı

Namaz ve dua; İnsanın kendini bulmak ve kendini yetiştirmek için, bütün iyilik ve güzelliklerin kaynağı, yaratıcı Allah ile kısa bir sohbet, irtibat ve ondan sürekli feyiz isteme programıdır.

Namaz, dertli, yoğun ve bezgin kalplerin sakinleştiricisi, teselli vericisi, iç huzur ve ruh aydınlığının esasıdır. Tüm kötülük ve çirkinlikleri reddetmek tüm güzellik ve iyilikleri elde etmek için, hile ve riyadan uzak samimi bir halde antlaşma, harekete geçme sebebi, hazırlık ve iradedir.

Neden namaz farzların en önemlisi ve üstünü olarak bilindi? Neden namaz dinin temeli ve esası olarak kabul edildi? Neden namaz olmaksızın hiç bir amel kabul edilmez? Acaba namazda ne gibi bir olağanüstülük gizlidir?

Namazı çeşitli yönleri ve boyutlarıyla araştırabilir ve değerlendirebiliriz. Başlangıçta İslami dünya görüşünde temel olarak kabul edilen insanın yaratılış hedefine kısaca işaret etmek gerekir.

İnsanın yaratılmış olduğuna ve bu yaratılışın kudretli-hikmetli bir güç tarafından gerçekleştiğine inanmak, onun yaratılmasında bir hedefin olduğu manasını ortaya koyar. İşte bu hedefi, nihai noktaya ulaşmak için belli bir yolu kat ederek gösterilen çaba diye kabul edebiliriz. Yani yolu dikkatli bir plan ve belirli vesilelerle kat etmekle ve sonuçta nihai noktaya ulaşmak gerekir. Böylece o hedefe götüren yolu mutlaka tanımalı ve hedefi daima göz önünde tutmalı ki vaat edilen sonuca

Namazın Esrarı

ulaşılsın.

Bu yolda adım atan birisi kesinlikle müstakim hareket etmeli, daima hedefi göz önünde bulundurmalı, sapmalar ve yersiz hareketler onu meşgul etmemeli, hareketin devamlılığı ve doğru yönelişin korunması için tayin edilmiş olan yol gösterici rehberin Peygamber'in emirlerine itaatsizlik etmemelidir.

O hedef; insanın sonsuz tekamülü, yükselişi, Allah'a dönüşü, insandaki gizli kabiliyetlerin, enerjinin, iyi hasletlerin ortaya çıkarılması ve aynı zamanda bütün bunların; kendisine, insanlara, aleme iyilik yapma yolunda harekete geçirilmesidir.

İnsanı hedefine yaklaştıran amelleri işlemek, manasız zararlı davranışları terk etmek, insan hayatına anlam kazandırır ve hayatının felsefesi olan bu yolda onu ileriye götürür. Aksi halde insanı hedefsiz ve anlamsız bir hayat beklemektedir.

Başka bir deyişle hayatı bir dersane ve laboratuvar kabul edersek kainatın yaratıcısı-hayat vereni Allah'ın kanunları ve formülleri üzerinde amel edildiği zaman insan istenilen iyi neticeye ulaşabilir. Bunun için de bir yandan ilahi sünnetler ve yaratılış kanunları iyice tanımalı ve hayatımızda tatbik etmeliyiz ve diğer bir yandan da bunu yapabilmek için kendisimizi iyi tanımalı, ihtiyaçlarımızı belirlemeliyiz.

Bu insanın en büyük mesuliyeti ve görevidir. Öyle bir mesuliyet ki yalnızca onu yerine getirmekle insan bilinci hareket ederek, başarılı olma gücünü elde edecektir. Aksi

Ayetullah Hamenei

taktirde insan ya hareketsizdir ve ya bilinçsizdir ve sonuçta ise ister istemez başarılı olamayacaktır.

Din insana hedef, yön, yol ve vesileyi belirtip açıklayarak, ona yolunu kat etmesinde ihtiyaç duyduğu yol azığını verir. Bu yolu kat edenler için yanlarında taşımaları gereken en önemli azık “*Allah’ı hatırlamak*”tır.

İnsanın yücelmesi için güçlü kanaat rolünü oynayan istek, ümit ve güven de Allah’ı anmakla gerçekleşir. Allah’ı anmak bir yandan sonsuz güzellik ve kemale bağlanmak anlamına olan hedefi unutmamasını ve yönü kaybetmeksizin sürekli yolcunun kat etmesi gereken yol hakkında uyanık ve hassa olmasını sağlarken diğer yandan güven, neşe ve gönül rahatlığı verir; onu bunalımdan, insanı boşuna uğraştıran şeylere aldanmaktan veya zorluklara karşı korkuya kapılmaktan korur.

Müslüman fert ve toplum İslam’ın gösterdiği bütün peygamberlerin (her türlü zorluklara göğüs gererek) davet ettiği yolda azim ve sebatla yürümesi Allah’ı unutmamalarına bağlıdır. Böylece din çeşitli yollar ve vesilelerle Allah’ı hatırlamayı Müslümanların kalbinde daima canlı tutar.

İnsanın her yanını tamamen Allah’ı tanımakla saran, onu kendisine gelmesini sağlayarak uyanık tutan, yön tayin edici bir levha gibi Allah yolunda yürüyenleri şaşırma ve sapmalardan koruyan, onları doğru yoldan ayırmayan, yaşamında bir an bile olsa gaflete düşmesine mani olan, Allah’ı anmakla dopdolu amellerden birisidir namaz.

Namazın Esrarı

İnsan, kendisini saran karmakarışık, oyalayıcı düşüncelerden kurtularak geçen zamanı ve hayatın hedefini düşünme fırsatını genellikle bulamamaktadır. Gündüzler geceye dönüyor, yepyeni günler doğuyor, haftalar ve aylar bütün hızıyla geçiyor, ama insan bir türlü hayatın başlangıç ve sonuna dikkatini çekemiyor, geçen hayatın anlam veya boşluğunu fark edemiyor.

“*Namaz*” uyandırma zilidir. Gece ve gündüz tüm saatlerin bir uyarıcısıdır. İnsana düzenli bir program sunarak gecesine ve gündüzüne derin bir anlam kazandırmakta ve insanın geçen zamanın hesabını yapmasını sağlamaktadır.

Oyalanma ve bilgisizlik içerisinde zamanın akıp gitmesinden ve ömrünün boşa geçmesinden habersiz olan insana çağrıda bulunarak ona bir günün geçtiğini ve yeni bir günün başladığını hatırlatmakta, “*faaliyete geçmelisin*” demektedir. Çünkü ömrün bir kısmı geçmiş, iyi amel yapma fırsatı elden çıkmıştır. Bu yüzden daha fazla çalışmak, ilerlemek gerek. İnsanın fırsatları kaçırmadan bu büyük hedefe ulaşması gerekir. Hedef büyüktür, fırsatı elden çıkarmadan ona ulaşması gerekir.

BİR BAŞKA AÇIDAN NAMAZ

Maddi işlerin zorlukları altında sıkışma yüzünden hedefi unutmak doğaldır. Öte yandan hedefe ulaşmak için insanın üstlenmiş olduğu sorumluluğu her gün tekrar gözden geçirmesi, aşağı yukarı imkansız bir iştir. Bu işin

Ayetullah Hamenei

ehli olan birinden duyacak ise daha bir zor, tekrarlamak ise mümkün değildir. Bunun yanı sıra insan, mutluluk veren bu İslam mektebinin bütün istek ve ideallerinin tamamını araştırmak için yeterli zamana sahip değildir. Böyle bir fırsat hiç bir zaman ele geçmez. Ama bu mektebin temel ilkeleri kısa ve öz olarak “*namağ*” da vardır. Onda var olan düzenli, hesaplı sözler ve hareketler İslam’ın çizelgesidir.

Namazı, yön veriş ve içerik yönünden farklı olmalarına rağmen, bazı yönlerden ülkelerin milli marşlarına benzetebiliriz.

Her ülke; hedeflerinin, ideolojilerinin ve kabul ettikleri hayat tarzının bir özeti olan milli marşını; kendi ilke ve ideolojisini halkının beynine yerleştirmek ve onları benimsediğı düşünce tarzı üzerinde sağlamlaştırmak için tekrar tekrar söylenmesini zorunlu sayar. Bu tekrarların sebebi; bu fikir tarzının onlarda devam etmesi, bu ülkenin ve hedeflerinin izleyicisi olduklarını bilmeleri içindir. Ülkelerinin ilke ve hedeflerinin unutulması; o ülke halkının yollarını değıştirdiğı ve ülkelerinin hedeflerinin izleyicisi olmadıkları anlamına gelir. Tekrarlamalar ise bu cephedeki iş ve hizmetler için hazırlıklı olmalarını sağlar. Aynı zamanda mesuliyet ve görevlerini hatırlatır, temel ilkeleri zihinlerinde canlı tutar, onlara cesaret ve yapabilirlik gücünü verir ve onları çaba ve girişime hazır hale getirir.

Namaz, İslam mektebinin temel ilkelerinin özü, İslam’ı hayata geçirme yolunun aydınlatıcısı, mesuliyet, yol ve sonuçların göstergesidir. Günün başlangıcında, günün yarısında ve akşam vaktinde Müslümanları çağırıp

Namazın Esrarı

ona kolay bir dille kulluk bilinci ve hedefini anlatarak, manevi bir güçle onu amel etmeye teşvik etmektir. İşte namaz budur ve bu yüzden mümini adım adım, basamak basamak imanın zirvesine ve salih amele yaklaştırır. Onu çok kıymetli bir şahsiyet, iyi bir Müslüman haline getirir. Evet “*Namaz müminin yükseliş için merdivenidir*” (miracıdır)²

İnsanın karşısında gerçek saadet ve kurtuluşa ermek için uzun ve zor bir yol vardır. Bu yolu kat ederek ebedi saadete ermeye çalışmak insanın var oluş hedefidir. Fakat insanın ayağının altına serilmiş önündeki tek yol bu değildir. Onun asli yolu üzerinde çok sayıda çıkmazlar, saptırıcı ve tehlikeli yollar bulunmaktadır. Öylesine aldatıcı ve çekicidir ki bu saptırıcı yollar, yolcuların şüpheye düşüp hata yapmalarını sağlar.

Bu şüphelerden kurtulmak ve doğru yoldan şaşmamak için gerekli olan; devamlı nihai hedef ve gaye olan Allah’a doğru yönelmek ve kat edeceği yolun bir haritasını kendi yanında taşımaktır. Namaz dikkatleri devamlı Allah’a çeken bir etken ve dosdoğru yolun (sırat-ı müstakimin) haritasından başka bir şey değildir. Allah ile mümin arasında devamlı bir irtibatın temin edildiği namazda İslam düşüncesinin özü, özet bir şekilde zikredilir. Bu açıklamadan namazı beş vakte taksim etmenin ne denli önemli olduğu da ortaya çıkmaktadır. Tıpkı bedenın ihtiyacı olan gıdanın belirli zamanlarda bedene verilmesi gibi...

²- Nebevi hadis

Ayetullah Hamenei

İslam'ın yüce hedeflerini, özellikle içinde barındıran namazda Kuran okumak da farz bir ameldir. Bu durum, namaz kılan kimseyi Kuran'ın bazı kısımlarının içeriği ile tanıştırır. Onu bu içerik üzerinde tefekkür etmeye ve Kuran'la fikri irtibat kurmaya alıştıırır.³ Aslında namazda mevcut olan bütün hareketler, İslam'ın küçük etaptaki bir harita ve görüntüsüdür.

İslam insanların beden, ruh ve beyinlerini toplum içerisinde harekete geçirerek -bu üç ögeyi- insanın saadeti için çalıştırır. Namaz da insanın amelinde aynı rolü oynar. Namaz halinde bu üç öge harekete geçerek faaliyet halinde olur.

Beden: el, ayak, dil ve eğilme oturma, toprağa kapanma hareketleriyle...

Beyin: Genel hedef ve vesilelere işaret olan namazın söz ve manasını düşünerek İslam'ın dünya görüşünü baştan başa gözden geçirerek...

Ruh: Allah'ı anmak suretiyle manevi bir gönül rahatlığına kavuşarak, kalbi başıboşluk ve hedefsizlikten koruyarak, gönülde Allah korkusu ile huşu tohumunu besleyip yetiştirerek...

Her dinde ibadet, o dinin özetidir denilmiştir. İslam'da da tamamen bu şekildedir. Söz, içerik ve davranışlarda; ruh ile cismi, madde ile manayı, dünya ile

³- “Şüphesiz insanlara namazda Kur'an okumalarının emrolunması, Kur'an'ın unutulmaması, kaybolmaması ve yıpranmaması içindir. Böylece Kur'an ortadan kalkmaz ve meçhul olmaz.” (Fazl b. Şazan'ın İmam Rıza'dan naklettiği hadis.)

Namazın Esrarı

ahireti birleştirmek namazın hususiyetlerindendir. Böylece kamil bir namaz kılan Müslüman, bütün enerjisini kendisini yüceltme yolunda harekete geçirir ve aynı anda tüm beden, fikir ve ruh yeteneklerini bu yolda seferber eder.

Namazı dosdoğru kılan bir kişi bütün kuvveti ile Allah'ın yolunda yürüdüğü için tüm şer, fesat ve çöküş sebeplerini kendinde ve etrafında tesirsiz hale getirir. Kur'an-ı Kerim bir kaç ayetinde ikame-i namazı yani namazı koruyarak, canlı tutarak kılmayı mütedeyyin (dindar) olmanın belirtilerinden saymakta ve birçok ayette namaz kılmanın üzerinde önemle durmaktadır.

Namazın ikamesi, namaz kılmaktan çok daha önemli bir konudur. Yani namaz kılmak sadece insanın kendi üzerine farz olan bir ibadeti yerine getirmesiyle sınırlı bir şey değildir. Bilakis bununla birlikte namazın çağırıldığı yöne doğru yola koyulması ve başkalarının da bu yola koyulmasını sağlamasıdır. Gerçek manada namazın yerine getirilmesi kişinin gereken çabayı yaparak hem kendisinin, hem de başkalarının yaşadığı ortamı namazla uyumlu manevi bir ortama dönüştürmesine denir. Bu atmosfer insanı, Allah'ı arama ve Allah'a tapınma eylemine sevk eder. Herkesi namaz hattı ve yönünde harekete geçirir. Mümin bir kişi ve mümin bir toplum namazı ikame ederek ahlaki bozukluk günah ve fesadın kökünü bünyesinde yakar, yok eder. Günah işleme yapısını ve günahın iç ve dış sebeplerini yani nefsanî ve toplumsal etkenlerini tesirsiz hale getirir. Namaz

Ayetullah Hamenei

kesinlikle fert ve toplumu çirkin ve beğenilmeyen şeylerden korur.⁴ Hayatın karmakarışık ve fırtınalı sahnesinde şeytani güçler her fırsatta -tam teçhizatlı olarak- iyi işleri ve iyilik sebeplerini kimde ve nerede olursa olsun yok etmek istemektedirler. Bu bağlamda ilk hücum edilecek ve viran olunacak kale insanların irade ve azim gücüdür. Çünkü bu dayanıklı koruyucuyu ortadan kaldırmakla; insanın şahsiyet kalesini (topladığı çok kıymetli bilgi ve asalet hazinesini) zapt etmek ve yağmalamak mümkündür.

Allah'ı anmayı telkin ve tekrar ederek sınırlı meziyetlere sahip aciz insanın, sınırsız kudrete sahip Allah ile ilişki kurmasını, O'na dayanmasını sağlayan ve bu yolla onun sonsuz ve sınırsız bir manevi güç elde etmesini sağlayan namaz, insan zaafının en iyi dermanı, irade ve azmin en etkili ilacı olarak değerlendirilmelidir.

Yüce İslam Peygamberi (Allah'ın selamı O'na ve Ehl-i Beyt'ine olsun) İslam'ın zuhurunun eşğinde, her tarafı kuşatmış olan cehalet karşısında, omuzunda dağlar kadar ağır sorumluluk hissettiği bir dönemde gece yarısı namaz ve zikir ile emrolunuyordu **"Ey örtünüp bürünen (Resulüm)! Birazı hariç geceleri kalk namazı kıl. Gecenin yarısında, yahut bunu biraz azalt, ya da çoğalt ve Kur'an'ı tane tane oku. Doğrusu biz sana (taşınması) ağır bir söz vahiy edeceğiz."**⁵

4- "(Resulüm) Sana vahiy edilen Kitabı oku ve namazı kıl. Muhakkak ki namaz hayasızlıktan ve kötülükten alı-koyar. Allah'ı anmak elbette (ibadetlerin)en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir." Ankebut/45

5- Müzzemmil/1-5

Namazın Esrarı

Ayetullah Hamenei

Namazın Derinliklerinden

Şimdi ise namazın manasını derinliklerine inerek araştırmaya koyulalım. Amacımız bu sınırlı araştırmayla ve kuşatıcı bir tercümenin çerçevesini aşmamakla namazın hedefine eğitim açısından bir adım yaklaştırmaya çaba harcamaktır.

* * * * *

Namaza başlamak, Allah'ın adıyladır; İnsan düşüncesinin zirvesinde O'nun zatının genişliğini, bereketini ve yüceliğini... hatırlamak iledir.

Namazın Başlangıcı

الله أَكْبَرُ

“Allahu Ekber” (Allah her şeyden büyüktür)

Namaz kılan kimse, bu cümle ile kendi yakarışına başlamış oluyor ve muhteşem bir amel için; ihtişamla dopdolu bir mukaddime kurmuş oluyor.

الله أَكْبَرُ

“Allahu Ekber” (Allah her şeyden büyüktür)

Allah nitelendirilmekten daha büyüktür. O öylesine büyüktür ki, tarihteki sahte ilahlarla kıyaslanamaz. İnsana korku veya özentisi veren bütün güç ve olgulardan daha büyüktür. Allah tekvini kanun ve sünnetlerinin ihlal edilebilmesinden, çok daha büyüktür.

Eğer Allah kulları bu sünnetleri tanır ve çabasının yönünü ve yolunu onlara dikkat ederek seçecek olursa,

Namazın Esrarı

Allah'ın her şeyden büyük olduğunu hatırlamakla büyük bir güç elde eder, engin bir ümide kavuşmuş olur. O artık çabasının tamamen başarılı, işinin sonucunun iyilik olduğunu hisseder. Yoluna, geleceğine iyimserlik ve umutla bakar.

O bu cümleyi söylemekle, namaza başlamış olur. Şimdi ise mutlaka Fatiha suresini, ardından da Kur'an dan bir bütün sureyi ayakta durmuş bir şekilde okumalıdır.

HAMD SURESİ

بسم الله الرحمن الرحيم

“Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.”

Allah'ın adıyla ki, genel rahmet sahibidir ve sürekli olan rahmet sunucusudur.

Bu cümle, bütün Kur'an surelerinin başlangıcı, namazın başlangıcı, bir Müslümanın bütün iş ve faaliyetlerinin başlangıcıdır. Yani bütün, her işe başlamak yalnız Allah'ın adıyladır. İnsanın her şeyi; yaşayışının başlangıcı, yaşantısının tüm cilveleri Allah'ın adıyladır. Müslüman Allah'ın adıyla gününe başlar, günlük uğraşlarını Allah adıyla noktalarak sona erdirir. O'nu anarak yatağına girer ve O'ndan yardım dileyerek başını yatağından kaldırıp günlük faaliyetlerini başlar, sonuçta da O'nun ismiyle ve O'nu anarak bu dünyaya gözlerini yumup ebedi yurduna yolculuğa çıkar.

Ayetullah Hamenei

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“(O) Alemlerin ve Alemlerdekilerin Rab⁶ ve müdebbiridir.⁷ Övgü ve şükür Allah’a mahsustur.”

Bütün övgüler ve şükürler O’na özgüdür. Çünkü bütün yücelikler, bütün rahmetler O’ndandır. Bütün beğenilen övülen hususiyetler O’nda toplanmıştır. Bütün iyilikler iyi işler O’nun varlığından kaynaklanır. O halde O’nu övmek; iyiliği, iyi işleri övmektir ve iyilik ve iyi işler arzusuyla gerçekleşen bütün uğraşlara yön vermektedir.

Her kim kendisinde övgüye değer her hangi bir hususiyet ve hareket görececek olursa, onu mutlaka Allah’ın lütuf ve rahmetinden bir nimet olarak bilmelidir. Çünkü insanda iyilik eğilimini yerleştiren insanın öz oluşum ve karakterini iyilik ve fazilete hazır, iyilik ve fazileti arayan ve kabullenen bir yapıya sokan, aynı zamanda iyi olmak ve iyilik yapmak için bir başka vesile olan irade gücünü insana bağışlayan Allah’tır.

Bu bilince sahip olmak, insanın bencilliğe yönelmesini önler. Böylece insan vücudunda iyi huyların, iyilik yapma kudretinin boş yere harcanmasını ve zayi olmasını önlemiş olur.

رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Alemlerin Rabbi”

Alemlerin ve alemlerdekilerin sahibi ve onların

⁶- Rab: Terbiye eden, yetiştiren.

⁷- Müdebbir: Her şeyi önceden düşünen, tedbirli, tedbir alan.

Namazın Esrarı

yöneticisi cümlesinde, hem diğer alem ve evrenlerin varlığı ve hem de bütün bunların arasındaki bir bağ ve yakınlığının olduğu hissedilir. Namaz kılan kimse; bu evrenden başka ve sınırlı dar bakış açısıyla kendi yaşantısı için tasarladığı bu sınırın ötesinde diğer alemlerin ve evrenlerin var olduğunu anlar ve Allah'ın, baştan başa bütün bu şaşırtıcı yüce geniş alemlerin yöneticisi olduğunu fark eder. Bu his onda küçük ufku genişletir ve dar görüşlülüğü yok eder; araştırma hissi ve cesaretini bağışlar. Bu da kendisine Allah'a kul olma azamet ve ihtişamı gösterir.

Diğer bir taraftan da, bütün varlıkların; insanlar, hayvanlar, bitkiler, cansız varlıklar, gökyüzü ve varlığın sayısız alemlerin... hepsinin Allah'ın kulları olduğunu görecektir. Bütün bunların sahip ve yöneticisi O'dur. Allah'ının sadece ırkların, milletlerin, insanların Rabbi değil, aynı zamanda küçük bir karıncanın, zayıf bir bitkinin de Rabbi olduğunu ve aynı zamanda da gökyüzünün, gezegenlerin, yıldızların ve samanyollarının Rabbi olduğunu anlayacak, bu gerçeği idrak ettiği an yalnız olmadığını hissedecektir.

Anlayacaktır ki alemin, bütün zerreleriyle, küçük-büyük bütün varlıklarla yakın ilişkisi vardır. Bütün insanlarla irtibat içerisindedir. Herkes onun kardeşi, herkes onun yoldaşısıdır. Bu aynı yolda, aynı yöne, aynı hedefe giden ulu bir kervandır.

Bu irtibat ve yakınlık onu diğer varlıklara karşı so-
rumlu kılmaktadır: İnsanlar karşısında yardım ve hidayet;

Ayetullah Hamenei

diğer varlıklar karşısında onları tanımak ve uygun doğru bir yolda, yaratılışlarının hedefi üzere kullanmak...

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

“Rahman ve Rahim”

Onun umumi rahmeti etkileyici güçler, canlılık veren yasalar ve sürekliliği sağlayan kanunlar olarak baştan başa bütün varlıkları kuşatır. Herkes ve her şey ta ölüm anına, yok oluşuna kadar bu rahmetten faydalanır. (İşte bu O’nun Rahman oluşudur.) Diğer taraftan ise özel rahmeti, hidayet ve yardım rahmeti, merhamet ve mükafat rahmeti seçkin kulları ve salih insanları kapsar. Bu rahmetin varlığı; bu şerefli, değerli (seçkin, salih) varlıkların üzerinde ölüme, ölümden sonra kıyamet gününe ve sonrada insan vücudunun ebedi menziline kadar aydınlık bir hat gibi kendisiyle beraberdir. (Bu da onun Rahim oluşudur.) O halde Allah belli bir sureye kadar devam eden umumi rahmetin ve sürekli kalacak olan özel rahmetin sahibi ve sunucusudur.

Kur’an’ın başlangıcında, namazın başlangıcında, her surenin başlangıcında Allah’ı rahmet sıfatlarıyla anmak; Allah’ın merhamet ve muhabbetinin varlık aleminde onun en belirgin sıfatı olduğunun nişanesidir. Bu sıfatı; inatçı, zalim, müfsit kimselerle sınırladığı gazab sıfatının aksine herkesi kapsayan, umumi kuşatıcı özelliğe sahiptir.⁸

“Hesap Gününün Sahibidir.” مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ

⁸- Masumlardan rivayet olunan dualarda şöyle geçmektedir: “Ey rahmeti gazabından önde olan...”

(Ceza gününün ihtiyarı onun elindedir.)

Hesap günü, son gündür; akıbetir. Bütün uğraş ve çabalar akıbet için yapılmaktadır. Allah'a tapınanlar ve Materyalistler bu konuda ortak özelliğe sahiptirler, her ikisi de akıbet yolunda koşuşturmakta. Aralarındaki fark ise her birinin akıbeti kendilerine özgü bir çeşitte algılamaktan kaynaklanmaktadır.

Materyalistler akıbeti, bir saat sonrası, bir gün, bir yıl, bir kaç yıl sonrası ve sonunda da yaşlılık, eskime olarak algılamakta. Allah'a tapınanların görüşü daha kapsamlı ve geniş, bakışları daha ileriye yöneliktir. Onun dünyası geniş ve sınırsız bir geleceğe sahiptir. Bu ise bitmeyen ümidin, yorgunluk kabul etmeyen çabayı gerektirir. Ölümü ümidin yok oluşu olarak bilmeyen, çabasının mahsulü ve mükafat beklentisini ölmekle kaybetmeyen kimse; işin başlangıcında taşıdığı sevinç, heyecan ve canlılıkla Allah'ın razı olduğu amel üzere ömrünün sonuna dek sürdürür.

Kıyamet ve hesap gününün ihtiyarının Allah'ın elinde olduğunu, kıyamet ve hesap gününün sahibinin yalnız Allah olduğunu hatırlamak; namaz kılan kimsenin doğruyu tanıma ve ona yönelme kudretine sahip olmasına neden olur. Böylece onun çaba ve amelleri Allah'a yönelişle olur. Hayatı ve hayatının tüm cilveleri artık Allah için ve Allah yolundadır. Onun her şeyi, bütün işleri insanlığın yücelmesi, kemale ermesi yolunda ilerler; Bu ise Allah'ın razı olduğu yoldur. Diğer bir taraftan da onun boş hayallere, boş sözlere ve temelsiz

Ayetullah Hamenei

ümitlere yaslanmasını engeller ve amele gerçek bir ümit içinde olmasını güçlendirir.

Bu dünyada saptırıcı ve yanlış sistemler aciz ve fırsatçı kimselere yalan, riya, laf ve hilelerle kendileri için bir düzen kurma ve amel ve emek olmaksızın amel ve emeğin karşılığını gasp ederek tasarrufta bulunma iznini verse de, öbür dünyada, bütün işler alim ve adil Allah'ın kudreti dahilinde olmasından dolayı hile ve aldatmaca mümkün değildir. Hiç kimsenin amelsiz, emeksiz ödül sahibi olma imkanı yoktur.

Buraya kadar Allah'ın bazı en önemli sıfatlarının zikrini ve alem ile alemdekilerin Rabbinin övgüsünü içeren Hamd suresinin ilk yarısını özetlemiş olduk. Kulluk izharında bulunmayı ve hidayet talep etmeyi içeren ikinci yarısında ise İslam ideolojisinin en önemli asli hatlarının bazıları net bir şekilde işaret edilmiştir.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ

“Yalnız sana kulluk ederiz.”

Yani bütün vücudumuz; cismi, ruhi, fikri bütün imkanlarımız Allah'ın iradesi altında, O'nun emri doğrultusunda ve O'nun içindir.

Namaz kılan kimse, bu cümle ile Allah'tan başkasına kölelik zincirini elinden, ayağından, boynundan söküp atar ve ilahlık çağrılarını reddeder. Tarih boyunca sürekli olarak toplumda sınıfsallaşmaya neden olan ve çoğu insanları kulluk ve sömürü zincirinde esir kılıp bağlayan rububiyet iddiasında bulunanları elinin tersiyle bir kenara iter. Kendisini ve bütün müminleri Allah'tan başka herkese ve ilahi nizamdan başka her sisteme itaat ve teslimiyet sınırından yücelere çıkarır. Özetle Allah'a kulluğu kabul ederek kullara kulluğu elinin

Namazın Esrarı

tersiyle uzağa iter ve bu yolla kendisini gerçek muvahhitlerin yolunda karar kılar.

Ayetullah Hamenei

“Allah’ın kendine özgü uluhiyeti” diye ifade edilen, kulluğun sadece Allah karşısında ve Allah için olması gerektiğini kabul ve itiraf etmek, İslam’ın ve bütün ilahi dinlerin en önemli fikri ve ameli ilkelerinden biridir. Yani ilah (ma’bud- ibadet edilen) yegane zat Allah olmalı ve Allah’tan başka hiç kimseye ibadet ve kulluk edilmemelidir.

(Ama ne yazık ki) Bir grup insan sürekli bu gerçeği doğru olarak algılamamış, bundan yanlış ve sınırlı sonuçlar elde etmiş ve bu yüzden de bilmeden Allah’tan başkasının kulluğuna duçar olmuştur. Onlar “Allah’a ibadet” gerçeğinin sadece Allah’ı takdis etmek ve O’na yakarmak anlamında olduğunu zannetmiş ve sadece Allah’a namaz kılıp yakardıkları için de Allah’tan başkasına “ibadet” etmedikleri konusunda emin olmuşlardır.

Kur’an ve hadis terminolojisindeki ibadetin geniş anlamını bilmek, bu düşüncenin temelsizliğini kendiliğinden açığa çıkarmaktadır. Kur’an ve hadis terminolojisinde ibadet; her makam ve güç tarafından insana sunulup yüklenilen her türlü emir, kanun ve sistem karşısında tam bir itaat ve teslimiyet içinde olmayı ifade etmektedir.

Bu itaat ve teslimiyet ister takdis ve yakarış hissiyle olsun veya olmasın hiç fark etmez.

Bu esas üzere ilahi olmayan herhangi bir kudretin emir, kanun ve sistemlerini isteyerek ve teslimiyet içinde kabul edenler, o sistemlerin ve sistem sahiplerinin kulları konumuna düşer. Bu durumda ilahi kanunlar için de bir yer ayırır, ferdi ve toplumsal hayatının bir bölümünde Allah’ın emir ve kanunlarıyla amel ederse, müşrik (Allah ile birlikte başka birinde de ibadet eden kimse) olur. Bu bölümü ve alanı Allah’a özgü kılmazsa bu durumda da kafir (Allah’ın

Ayetullah Hamenei

varlığının nurlu ve görünür gerçeğini görmezlikten gelen, inanç veya amel açısından inkar eden kimse) sayılır.

Bu İslami bilinç sayesinde “la ilahe illallah”⁹ (Allah’tan başka ilah yoktur.) kelimesini davetlerinin ilk ilkesi kılan ilahi dinlerin ne dediğini, ne istediğini, ne ve kimle karşı karşıya olduğunu kolayca anlamak mümkündür.

Bu gerçek –ibadet anlamının gerçeği- İslami kaynaklar olan Kur’an ve hadislerde düşünen ve akıl sahipleri için hiçbir şüphe bırakmayacak ölçüde açık ve mütevatırdır. Örnek olarak bu konu ile ilgili Kur’an’dan iki ayet ile İmam Sadık’tan (a.s) bir hadis nakletmekle yetiniyoruz:

اِنَّ خَدَّوْا
وَرَهْ بَ اَنْ هُ م اَرْبَ اَبَ ا مَ ن
دُونِ اللّٰهَ وَالْمَ سِدَ يَحْ اَبَ ن
مَ زِيَّ مَ وَمَ ا اُمَ رُوا اِلَّا
لِ يَعْ بُدُّوْا اِلَّا هَ ا وَاجِدَ دَ ا
لَا اِلَّا هَ ا اِلَّا هَ ا اِلَّا هَ ا
سُبْحَانَكَ هَ ا عَ مَّ ا يُشْرِكُ وَن

“Onlar Allah’ı bırakıp hahamlarını, papazlarını ve Meryem oğlu Mesih’i Rableri olarak kabul ettiler. Oysa tek ilahı başkasına kulluk etmemekle emrolunmuşlardı. Ondan başka ilah yoktur. Allah, koştukları eşlerden münezzehtir.”¹⁰

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ اَنْ يَعْبُدُوهَا وَاَنَابُوا اِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الْبُشْرَى

“Şeytana ve putlara kulluk etmekten kaçınıp, sadece Allah’a yönelenlere müjde vardır.”¹¹

⁹- Araf suresi 59 ila 158ç ayetler ile Hud suresi 50 ila 84. ayetlere müracaat ediniz ki bir çok büyük peygamberlerin dilinden, davetlerinin ilk başlangıcında bu şiar nakledilmiştir.

¹⁰- Beraat suresi, 31. ayet

¹¹- Zümer suresi, 18. ayet

Namazın Esrarı

Ebu Basir, İmam Sadık'tan (a.s) (zamanındaki gerçek Şiilere hitaben) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir:

انتم هم، و من اطاع جبارا فقد عبده

“Tağuta itaatten kaçınanlar sizlersiniz. Her kim zalime itaat ederse ona ibadet etmiş olur.”¹²

وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

“Ve sadece senden yardım dileriz.”

Allahım! Senin düşmanlarından ve uluhiyet iddiasında bulunanlardan hiçbir yardım beklentisi içinde değiliz. Onlar Allah'ın uluhuyetini kabul etmedikleri için Allah'ın kullarına ve Allah yolunun yolcularına da yardım etmezler. Allah'ın yolu, Allah peygamberlerinin yoludur. Bu yol hak, adalet, kardeşlik, tüm insan bireyleri arasında dayanışma, birlikte yaşamak, insana değer vermek; ayrıcalıkları, zulümleri ve haksızlıkları ortadan kaldırmak üzere kurulu bir yoldur. Utanç dolu hayatlarını ve gaspa dayalı bütün imkanlarını tüm asıl değerleri yok etmek üzere kuran Allah düşmanları ve uluhiyet iddiasında bulunan kimseler, Allah'ın kullarına nasıl yardım edebilir ki? Onlar Allah'ın kullarına karşı bitmek bilmeyen bir savaş ve amansız bir düşmanlık içindedirler. O halde sadece Allah'tan yardım dileriz. Bizlerde karar kıldığı irade ve akıl gücünden, hayatta kalmak ve yaşamak için bizlere verdiği araçlardan ve tanındıkları taktirde düşünce ve amelin çözümü olabilecek tarihi ve tabii kanun ve

¹²- Nur'us Sakaleyn Tefsir-i, c. 5, s. 481; Zümer suresi 17. ayetin tefsirinde

Ayetullah Hamenei

sünnetlerden, güçlü orduları olan ve insanlığa hizmet eden tüm kudret araçlarından yardım dileriz.

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

“Bizleri doğru yola hidayet et.”

Eğer insanın hidayetten daha üstün ve hayati bir ihtiyacı olsaydı şüphesiz bu ihtiyaç Kur'an'ın başlangıcı olan ve namazın en önemli bölümü sayılan Hamd suresinde dua diliyle zikredilir ve Allah'tan bu konu ile ilgili olarak yardım dilenirdi.

Akıl ve tecrübe, ilahi hidayet vesilesiyle doğru, faydalı ve sorunları halledici bir mecrada yer alır ve bu akıl ve tecrübe hidayetten mahrumiyet sebebiyle de, eşkıyanın elinde bir kandil veya delinin elinde bir kılıç haline dönüşür.

Doğru yol o fitri programın kendisidir. Bu program insanın doğal imkanları, eksiklikleri ve ihtiyaçlarını doğru bir şekilde temin etmesi esasınca göz önünde bulundurmıştır. Bu yol Allah'ın peygamberlerinin insanların yüzüne açtığı ve kendilerinin de ilk yolcusu ve öncüsü oldukları bir yoldur. İnsan bu yola koyulduğu takdirde düz yatakta akan bir su gibi, kendi kendine hiç bir güç ve kudret gösterisi olmaksızın insanlığın sınırsız yüceliş deryasından ibaret olan baş hedefine doğru yol alır. Bu program eğer insanların hayatında “toplumsal bir düzen” olarak yer alır ve hayata geçirilirse kendileri için refah, emniyet, özgürlük, yardımlaşma, karşılıklı sorumluluk, sevgi ve kardeşlik armağan eder ve insanlığın eskiden beri süre gelen tüm mutsuzluklarına son verir.

Namazın Esrarı

Lakin bu yol ve bu program nedir? Bu karmaşık pazarda herkes bir iddiada bulunmakta ve her grup, diğer grupları hatalı kabul etmektedir. Dolayısıyla bu kısa girişe uygun bir işaretle, ilk önce Kur'an açısından bu doğru yolun açıkça ortaya konması gerekir.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

“Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna”

Allah'ın nimetine mazhar olanlar ve kendilerine ilahi nimet verilenler kimlerdir? Hiç şüphesiz nimetten maksat en seçkin sahiplerinin sürekli olarak Allah ve insanlık düşmanlarının en yırtıcısı olduğu maddi mal, makam ve güç değildir. Maksat bu hiçbir değer ifade etmeyen oyuncaklardan, çok daha yüce bir nimettir. Nimet Allah'ın lütüf, inayet ve hidayetidir. Kendi gerçek değerini tanımak ve kendini yeniden bulmak nimetidir.

Kur'an'ın bir başka yerinde bu nimete mazhar olanlar tanıtılmış ve şöyle buyurulmuştur:

**وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ
وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا**

“Kim Allah'a ve Peygambere itaat ederse, işte onlar Allah'ın nimetine eriştiği peygamberlerle, dosdoğru

Ayetullah Hamenei

olanlar¹³, şehitler ve iyilerle berâberdirler. Onlar ne iyi arkadaşlardır!”¹⁴

O halde namaz kılan kimse bu cümlesiyle Allah’tan kendisini peygamberler, doğrular, şehitler ve salihlerin yoluna hidayet etmesini dilemektedir. Bu yol tarihte açık bir şekilde yer almış bir çizgi ve hedefi belli, yolcuları meşhur ve malum apaçık bir yoldur.

Bu yolun karşısında da belli ve yolcuları tanınmış bir başka yol vardır. Namaz kılan insan o yol ve yolcularını hatırlamakla o yola ayak basmamak ve o yöne sürüklenmemek hususunda kendisini uyarmakta ve bunu önceki duasının ardından şöyle beyan etmektedir:

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

“Gazaba uğramışların yoluna değil”

Kimler Allah’ın gazabına uğramıştır? Bunlar Allah yolunun tam karşısında başka bir yola ayak basan; habersiz, iradesiz ve zayıf yapılı halk yığınlarını veya bilgili ama eli bağlı ve esir kimseleri kendisiyle beraber o yola sürükleyen kimselerdir. Tarih boyunca insanların işlerini zorbalık ve zulümle veya hile ve aldatışla elinde bulunduran ve onları iradesiz, kukla ve mustaz’af varlıklar haline getiren kimselerdir.

İnsanları ahmaklaştırarak ve zorlayarak aşağılık ve rezilce işretlerini temin eden kimselerdir. Başka bir tabirle Allah’ın gazabına uğramış olanlar, batıl yolu cehalet ve habersizliği

¹³- İman iddialarını amelde ispat edip Allah ve peygamberi amelen tasdik edenlerdir.

¹⁴- Nisa suresi, 69. ayet

sebebiyle değil; inat, bencillik ve zorbalık yoluyla kat edelerdir.

Tarih gerçeğinde sürekli olarak bu grubu, dini hedeflerin varlık felsefelerine iptal çizgisi çizdiği ve ilk muhalefet adımını kendilerine doğru attığı dünyevi güç sahipleri ve üst sınıftan kimseler teşkil etmiştir. Bu iki grup -hidayete erenler ve gazaba uğramışlar- dışında yolları sonuç olarak gazaba uğramışların yoluna varan¹⁵ üçüncü bir grup daha vardır. Sonraki cümlede halkın bu grubuna işaret etmektedir:

وَلَا الضَّالِّينَ

“Sapmışların yoluna değil”

Bunlar da bilgisizlik ve bilinçsizlikle ve saptırıcı önderlere uyarak Allah'ın yolundan ve hakikatten ayrı bir yola koyulanlardır. Oysa doğru yolda olduklarını zannetmektedirler. Aslında onlar tehlikeli bir yola sapmışlar ve acı bir sona doğru yürümektedirler.

Bu grubu da tarihte açıkça görmek mümkündür. Cahiliye sistemlerinde gözleri kapalı ve başları önünde önderlerinin istek ve iradelerinin peşice gitmişler ve onların lehine hak ve adalet davetçileri ile Allah'ın dininin elçilerini hatalı kabul etmişlerdir. Hatta bazen onların karşısında durmuşlar ve bir an olsun bu akılsızca tutumlarını gözden geçirmeyi bile düşünmemişlerdir.

¹⁵- Bu konu Kur'an'da çeşitli ayetlerde ve çeşitli münasebetlerle çok anlamlı ifadelerle zikredilmiştir. Örneğin:

Şuara suresi, 91'ile 102. ayetler

Sad suresi 58 ila 61. ayetler

İbrahim suresi, 21 ila 22. ayetler

Gafir suresi, 47 ila 48. ayetler

Ayetullah Hamenei

Bu tutumu akılsızca nitelendirmemizin sebebi ise bu işin tümüyle üst sınıfın lehine ve bu sapmışların zararına olduğu sebebiyledir.

Tam tersine gazaba uğramışların varlık ve haysiyetini kökünden kazıyan peygamberlerin daveti, tabiatı gereği mahrum, mustaz'af ve bu cümleden ahmaklaştırılmış sapıkların lehine ve yararınadır. Namaz kılan kimse bu iki metodu (gazaba uğramışların ve sapıkların metodunu) kendi kendisine hatırlamakla, kat etmesi gereken yol ve peygamberlerin kurtarıcı feryadı karşısında takınması gereken tutuma oranla oldukça hassas dikkatli ve gözetici bir halete bürünür. Ardından eğer hayat metodunda herhangi bir gelişim ve ilerleme görececek olursa, yeniden bu büyük nimetin şükranı olarak Allah'ı şükreder ve ona hamd ederek şöyle der:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Hamd Alemlerin Rabbi Olan Allah’a mahsustur.”¹⁶

Böylece namazın büyük bir bölümünü bitirmiş olur. Bu söylediklerimiz Kur'an'ın girişi mesabesindedir. (Fatihat'ul Kitap)

Kur'an'ın girişi/önsözü, diğer her kitabın önsözü gibi bu kitabın bilgi ve ilim mecmuasının tümel programının bir göstergesidir. Aynı şekilde namaz İslam'ın küçük ve özet bir portresi ve kısacası, sözü edilen İslam ideolojisinin bir çok seçkin nokta ve hususiyetlerinin göstergesidir. Fatihat'ul Kitap da Kur'an bilgilerinin asıl çizgisinin ve seçkin noktalarının fihristi konumundadır ve çok önemli kılavuzluklarının özetini içermektedir. Tüm varlıklar ve alemler birbiriyle bağlantısı bulunan tek bir birim şeklindedir ve tümüyle alemlerin Rabbi olan Allah'a aittir.

¹⁶- Bu cümleyi hamd süresinin sonunda söylemek müstehaptır.

Namazın Esrarı

Her şey ve herkes Allah'ın sevgi ve bağışına mazhardır. Müminler ise Allah'ın özel ve lütuf ve rahmetine hak kazanmışlardır:

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

“O rahman ve Rahimdir.”

İnsanın hayatı bu dünyadan sonra da, olduğu gibi devam eder ve sürüp gider. O alemde de mutlak hakimiyet şüphesiz Allah'a aittir:

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ

“O din Gününün sahibidir.”

İnsan, Allah'tan gayrisine ibadetten kurtulmalı ve Allah'ın tedbiri sayesinde insani özellikler ve insanlık yolunda özgürce ve kendi iradesiyle yaşamalıdır.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

“Sadece sana ibadet ederiz.”

Hayatın doğru yolunun mutluluk verici programını Allah'tan istememiz ve almamız gerekir:

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

“Bizleri doğru yola hidayet et.”

Namaz kılan kimse dost ve düşmanlarının cephesini, her birinin tutumunu ve hedeflerini tanımalı ve her cephede imanına yakışır bir tutum içinde olmalıdır...

Ayetullah Hamenei

صِرَاطُ الدِّينِ

“...kimselerin yoluna.”

SURE

Bu eğitici ve çok anlamlı dua ve yazarın ardından namaz kılan kimse Kur'an'ın tam bir suresini tilavet etmelidir.

Bu işle namaz kılan kimse, özgürce ve kendi isteğiyle seçtiği Kur'an'ın bir bölümünü hatırasında canlandırmaktadır. Yani kendisine İslami bilgilerin yeni bir bölümünü takdim etmektedir.

Namazda Kur'an okumanın farizesi –nitekim İmam Ali b. Musa (a.s) Fazıl b. Şazan'a buyurduğu bir hadisinde de bunu dile getirmiştir. Kur'an'ı terkedilmiş olmaktan ve anlaşılmaz kılmaktan kurtarmakta ve hatıralarda, zihinlerde hazır bulundurmaktadır.¹⁷

Burada da biz genelde namazlarda okunan tevhid suresinin kısa bir tercümesini yapmakla yetiniyoruz.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

قُلْ

De ki: (Ey Peygamber!)”

Kendin bil ve başkalarına da bu gerekli mesajı ulaştır ki:

¹⁷- Bu hadisin metni bu kitabın ikinci dipnotunda zikredilmiştir.

هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

“O Allah bir tekdir.”¹⁸

Dinlerin ve tahrif edilmiş inançlarının tanıttığı ilahlar gibi O’nun da ortak, denk ve rakibi yoktur. Dolayısıyla yaratılış sahnesi ilahların savaş ve çekişme meydanı değildir. Aksine alemdeki bütün sünnet ve kanunlar bir tek iradeden ve bir tek kudretten kaynaklanmaktadır. Bu sebeple de yaratılış aleminde düzen, uyum ve uzlaşma hakimdir. Alemin doğal hareket, değişiklikler ve kanunları bir bütün olarak bir yöne, tek bir cihete doğru hareket halindedir. Bu arada sadece insan irade, seçim gücü ve karar alma kudretine sahip kılındığı için bu tümel kanunlara muhalefet edebilir, ayrı bir telden çalabilir ve ayrı bir ezgi tutturalabilir. Hakeza hayatını tümüyle bu kanunlar esasınca da düzenleyebilir.

اللَّهُ الصَّمَدُ

“Allah samed'dir.”

Allah her şeyden müstağni ve her şey O’na muhtaçtır. Yani benim karşısında eğildiğim, kendisini ululadığım ve övdüğüm Allah, hayali tanrılar gibi meydana gelişi, hayatının devam edişi, varoluş gücü ve yaşama kudreti başkasının yardım, kontrol ve riayetine ihtiyaç içinde değildir. Zira başkasına muhtaç olan bir ilah insanın yüceltmesine ve ululamasına layık değildir. Çünkü bizzat kendisi insan gibi veya ondan biraz daha yüce bir varlık sırasında yer alır. İnsanın bu büyük ve derin varlığı ululaması, övmesi ve ibadeti; sadece hiçbir varlığa ve hiç bir unsura en küçük bir

¹⁸- Veya “o Allah birdir.” Dolayısıyla bu ayette yer alan “huve” zamiri “makam” ve “ifade” içindir.

Ayetullah Hamenei

ihtiyacı olmayan; varlığı, güçlü oluşu ve sürekli var oluşu bizzat kendisinden kaynaklanan bir varlığa yakışır.

لَمْ يَلِدْ

“O doğurmamıştır.”

Bu Allah; tahrif edilmiş dinlerin hurafelerinde, şirk ile karışmış inançlarında ve hayallerinde tanıttıkları bir ilah değildir. Bu Allah Hıristiyanların ve müşriklerin hayali tanrısı değildir ki çocuğu veya çocukları olduğu düşünölsün. O her şeyi ve herkesi yaratan ve vücuda getirendir; onların babası değildir! Göklerde ve yeryüzünde yaşayan her şey onun kullarıdır; çocukları değildir.

İşte Allah'ın gerçek kullarını, Allah'tan başka herkesin ve her şeyin kulluğundan kurtaran şey, insan ve Allah arasındaki bu kulluk ve rububiyet orantısıdır. Zira kul iki efendiye birden köle olamaz.

Allah'ı varlıkların merhametli bir babası ve insanları onun çocukları zan edip Allah ve yaratıkları arasında kulluk ve rububiyet ilişkisini insana, insanın makamına ve yüceliğine layık görmeyenler, gerçekte Allah'tan gayrisine kulluk yolunu açmış olur ve kendileri de amel aşamasında dünyanın bir çok mürüvvetsiz efendilerinin kölesi, köleleştirme ve köle yetiştirmenin aleti haline gelirler.

وَلَمْ يُولَدْ

“Doğmamıştır.”

O bir gün olmayan ve başka bir gün varlık alemine ayak basan bir varlık değildir. O ne bir kimsenin doğurduğu, ne bir düşünce ve hayalin ürünü, ne bir sistem, sınıf ve insan hayatının şekillerinden bir şeklin mahsulüdür. O en üstün ve değerli gerçeklerdir. O bitmek bilmeyen bir gerçektir. Sürekli olmuş ve her zaman da var olacaktır.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

“Onun hiçbir dengi yoktur.”

Onu hiçbir şeye benzetmek mümkün değildir. Hiç kimseyi onun bir dengi ve benzeri bilmek mümkün değildir. Nüfuz bölgesi ve emrinin hakimiyet alanı olan bütün bir varlık alemini, onun ve başka birisinin arasında bölüştürmek mümkün değildir. Bu alemin bir bölümünü veya insan hayatının bir sahnesini O’ndan bilmek, diğer bir bölümünü ise başka birine tahsis etmek, canlı ve cansızların tanrılarına, veya uluhiyet veya kudret iddiasında bulunanlara bırakmak imkansızdır.

Bu sure adından da belli olduğu üzere gerçekten de tevhid suresidir. Tevhid ülküsü Kur’an’da baştan başa ve yüzlerce ayette çeşitli beyan ve ifadelerle zikredilmiştir. Bu surede son kez olarak özetle, dönemin yaygın olan şirk ve hurafe inançlarını göz önünde bulundurarak ve her türlü uluhiyet iddiasında bulunanları red eden bir ifadeyle yer almıştır. Bu sure bir açıdan Müslümanlara ve bütün varlıklara İslam açısından ibadet edilmeye ve övünmeye layık olan Allah’ı tanıtmaktır. Yegane olmayan,, alemdeki varlıklar arasında yüzlerce ve binlerce benzeri bulunan bir ilah, asla rububiyet ve uluhiyete layık değildir. Var olmak ve hayatını sürdürmek için her hangi bir güçlünün veya gücün yardımına muhtaç olan birisi beşere zorla yüklenilemez. İçi boş, muhtaç, vücuda gelmiş ve yok olması mümkün tanrılar karşısında boyun bükten ve onları ululayan kimse gerçekte bu tutumuyla insani yücelikleri ayaklar altına almakta, kendisini ve insanlığı gerisin geriye döndürmektedir. Bu gerçek, tevhid suresinin en olumlu boyutudur ve insanın yaratıcısının nişanelerini ve

Ayetullah Hamenei

ayrıcılıklarını sunmakta, tarihte yer alan tanrıların boş bir şey olduğunu ispat etmektedir.

Öte yandan Allah’a ibadet edenleri ve İslam’ı kabul edenleri de uyarmakta ve onlara Allah’ın zatı ve sıfatları hakkında şüphe doğurucu ve vesvese verici akli araştırmalara girmemesini öğütlemektedir.

Allah’ı bu boş iddiacıları mukaddes rububiyet makamından kovabilecek en kısa sözlerle çağırmasını, zikretmelerini ve felsefî oyunlar ile zihni kavramlar yerine tevhid inancından kaynaklanan sorumluluklarını düşünmelerini tavsiye etmektedir.

İmam Ali b. Hüseyin’den (a.s) nakledilen bir hadiste de yer aldığı üzere Allah-u Teala tarihin gelecekte bir grup araştırma meraklısı insanın geleceğini bildiği için bu sebeple tevhit suresini ve Hadid suresinin bazı ayetlerini –O kalplerde olanı bilir- nazil kılmış ve bu vesileyle Allah’ın zat ve sıfatını araştırmak için caiz olan sınırları böylece ortaya koymuştur. Dolayısıyla her kim bu sınırların ötesine uzanırsa kendisini helak etmiş olur.¹⁹

Adeta **قُلْ هُوَ اللَّهُ** “Kul huvallah...” (De ki: ...O Allah birdir) suresi namaz kılan kimseye şöyle demektedir: Allah bir tek, yüce ve en üstün bir kuvvettir. Zatı gereği müstağni ve ihtiyaçsızdır. Doğurmamış ve doğmamıştır. Eşsiz ve denksizdir. Sadece bu kadar! Allah’ın biliciliği, görücülüğü, hikmeti ve diğer sıfatları, Müslüman için bilmesi ve tanınması gerektiği ölçüde ve insanın hayatının şekillenmesinde ve ruhunun yüceliğinde etkili olduğu kadarıyla Kur’an’ın diğer ayetlerinde açıkça yer almıştır. Allah’ın zatı ve sıfatlarının niteliği hakkında bundan daha fazlasına dalma. Bundan daha fazla bilgiyi, zaten onunla amel ettiğin taktirde elde edersin.

¹⁹- Nur’us-Sakaleyn, c. 5, s. 706, Usul-i Kafi’den naklen

Namazın Esrarı

Tartışma ve zihni derinleşmeyle daha fazla bilgi elde etmeye çalışma. Daha çok bilgiyi, ruhunun batınında sefa ve ruhaniyet icad etme yoluyla ve tevhidin gerekleriyle amel etme vesilesiyle elde etmeye çalış.

...Peygamberler, siddıklar, Allah'ın gerçek kulları, sadık ve arif muvahhitler işte hep böyle idiler.

TESBİHAT-İ ERBA'A (DÖRT TESPIH)

Rüku ve secdenin zikirlerini tercüme etmeden önce namazın üçüncü ve dördüncü rekatlarında kıyam halinde tekrar edilmesi gereken cümleleri izah etmeye çalışalım. Bu cümleler dört zikirdir ve adeta Allah hakkında dört gerçeği ifade etmektedir:

سبحان الله “Suphanallah” (Allah münezzehdir)

الْحَمْدُ لِلَّهِ “Ve'l-Hamdu lillah” (Ve Hamd/övgü Allah'a özgüdür.

ولا اله الا الله “Ve la ilahe illallah” (Ve Allah'tan başka ilah yoktur)

والله اكبر “Vallahu Ekber” (Ve Allah en büyüktür)

Bu dört özelliği bilmek tevhit hakkında doğru ve kamil bir düşüncenin şekillenmesinde çok derin etkilere sahiptir. Zira bu dört hususiyetin her biri tevhidin bir boyutunu ve yüzünü göstermektedir.

Bu cümleleri tekrarlamak sadece insanın zihni bilgisini, bilincini ve ilmini arttırdığı için değildir. Aksine Allah'ın sıfat ve hususiyetlerini bilmek ve Allah'ın zikrini tekrarlamanın en büyük faydası insanda bir hareket ve sorumluluk duygusu oluşturması ve marifetini/bilgisini elde ettiği gerçeğe yakıştır

Ayetullah Hamenei

bir görev ve sorumluluk duygusu icad etmesidir. Genel olarak İslami inançlar zihnin dışında ve hayat sahnesinde amel ve hareket kaynağı olmalıdır. Zira bu inançlar sadece zihni ve soyut boyutlarıyla muteber değildir. Aksine daha çok insanların hayatına nezaret ettiği, fert ve toplumun hayat ve amelî sahasında büyük bir rol üstlendiği deliliyle İslam'da muteber kabul edilmişlerdir. Her İslam inancının anlam olarak bir gerçeği bilmekten ibaret olduğu doğrudur. Ama İslam'da sadece kabul edildiği ve teslim olunduğu taktirde insan için bir sorumluluk yaratan ve omuzlarına yeni bir görev ve teklif yükleyen inançlar kesin ve inanılması gereken inançlar olarak ortaya konmuştur.

Allah'ın varlığına inanmak bu tür bir inançtır. Allah'ın var olduğuna veya var olmadığına inanmanın her biri amel ve hayat için özel bir biçim sergilemektedir. Allah'ın varlığına gerçekten inanan bir birey veya toplum belli bir tür ve şekilde yaşar ve bu gerçeği inkar eden bir birey ve toplum ise başka bir tür ve şekilde yaşar. Eğer insan kendisinin ve evrenin bir güç tarafından irade, şuur ve hikmet üzere yaratıldığına inanacak olursa, ister istemez bu yaratılışın belli bir amaç, cihet ve gaye için yaratıldığına da inanır ve bu maksat ve hedefe ulaşmada kendisinin bir rolü ve üstlendiği bir sorumluluğu olduğunu kabul eder. İşte bu sorumluluk duygusu onu çalışmaya, çaba göstermeye, araştırmaya ve ağır yükleri yüklenmeye zorlar ve buna rağmen bütün bunlardan hoşnutluk ve mutluluk duygusuna kapılır.

Ahirete, nübüvvete, imamete... inanmak da böyledir. Her birisi inanan insan için bir sorumluluk ve teklif ortaya koyar ve bir bütün olarak insan için hayatının yolunu, programını ve gidişatını apaçık bir şekilde ortaya koyar.

Eğer dış alemde bu fikri temellere inanan kimselerin bu fikri temellerden habersiz olan ve hatta inanmayan kimselerle

Namazın Esrarı

aynı şekilde ve aynı renk içinde yaşadığı görülüyorsa, bu doğru dürüst bir bilinçten mahrumiyet veya iman ve kabullerinin köklü olmayışından kaynaklanmaktadır. Hassas durumlarda ve insanın dönüm noktalarında gerçek inananlar bilinçsiz ve fırsatçı mukallitlerden ayrılır.

Şimdi bu bakış açısıyla bu dört zikrin anlam ve muhtevasına geri dönelim:

سبحان الله Suphanallah

“Allah münezzeh ve tertemizdir.”

Allah bir ortağı bulunmaktan, zulümden, yaratılmış olmaktan, hikmet ve maslahata aykırı bir iş yapmaktan, varlıklarda olan bütün noksanlıklardan, eksikliklerden ve aşağılıklardan, yaratılmış olmanın ve “*mümkün*” (olabilir) varlık olmanın gereği olan bütün sıfatlardan münezzehdir.

Bu cümleleri söylemekle ve Allah’ın bu hususiyetlerini hatırlamakla namaz kılan kimse nasıl bir varlık karşısında ve övgüye layık nasıl bir zat karşısında teslim olduğunu ve onu ululadığını anlar ve hatırlar. Böylece bu ululama ve alçak gönüllülüğünün mutlak kemal ve iyilik karşısında olduğunu hisseder. Acaba mutlak güzelliğe iyiliğe ve güzelliğe saygı gösteren bir insan aşağılık kompleksine kapılır mı?

İşte İslam’daki namaz da böyle bir şeydir. Namaz iyilik kemal ve güzelliklerin sınırsız okyanusu karşısında alçak gönüllülük göstermek ve ululamaktır. Bu ululamak İnsanı utandıracak, insanı izzet ve keremini azaltacak bir ululamak değildir. Bu övgü insanı hor ve hakir kılacak bir övgü değildir. İnsan güzelliği ve kemali derk eden ve onu arayan bir varlıktan başka bir şey midir? O halde mutlak kemal karşısında secdeye kapanması ve bu sıfatlara sahip bir zata bütün varlığıyla ibadet edip övmesi doğaldır. Bu tapınma ve

Ayetullah Hamenei

övmeye onu kemal, eğilim ve güzellik yoluna çeker. Hayatının gidişatını bu yönde ve bu cihette karar kılar.

İslam'daki namaz ve ibadetleri horluk ve utanç sebebi sayanlar ve bunu maddi kudretleri övmekle mukayese edenler şu zarif nükteyi görememiş ve bilememişlerdir ki iyilik ve temizliği övmek ve ululamak iyilik ve temizliğin en güçlü nedenidir.

Bu, “*subhanellah*” zikrinin ve Allah'ın temizlik ve münezzeh oluşunu hatırlamanın bizlere öğrettiği bir nüktedir.

اللهُ الْحَمْدُ “Ve'l hamdu lillah” (ve Hamd Allah'a mahsustur.)

Beşer hayatının sıkıntı dolu tarihi boyunca sürekli olarak karşılaştığı çeşitli durumlarda küçük veya büyük ayrıcalıklar elde ettiği sebebiyle, bir kaç gün daha fazla yaşamak ve hatta bir çok durumlarda az bir parça ekmek için yaratılıştaki kendisi ile eşit olan ve kendisinden daha fazla hiçbir üstünlüğe sahip olmayan kimseler karşısında övgü ve teşekkür dilini kullanmış, beden ve canını nimet sahiplerine teslim etmiştir. Nimeti, nimet yiyenlere (yaratıklara) özgü bildiği için de nimet talebi hususunda nimet sahibinin köleliğini kabul etmiş, bedensel köleliğe veya ruhsal veya fıkırsal esarete rızayet göstermiştir.

Bu zikir (ve'l hamdu lillah), “*tüm övgü ve hamdların Allah'a özgü olduğu*” gerçeğini hatırlatarak tüm nimetlerin Allah'a ait olduğunu anlatmaya çalışmaktadır. O halde hiç kimse gerçekte bir şeyin sahibi değildir. Hiç kimse bu sebeple belli bir üstünlük ve hak elde edemez ve herhangi birini kendisine esir, itaatkar ve köle kılamaz. Öte yandan zayıf ruhlara, fethedilmiş kalplere ve nimete dikilmiş gözlere de devlet sahiplerinin ve alemdeki efendilerin değersiz bağış ve rahmetini fazla önemsememelerini, bu bağış ve rahmeti

Namazın Esrarı

onların bir malı gibi görmemelerini, onlar karşısında köle olmamalarını bu nimetlerden mahrumiyete tahammül etmemelerini, bu nimetlere sahip olup stoklayanları gasıp ve saldırgan bilmeleri gerektiğini öğretmektedir.

ولا اله الا الله “Ve la ilahe illallah” (ve Allah’tan başka ilah yoktur.)

Bu şiar, bu mektebin ideolojisini ve dünya görüşünü tümüyle gösteren İslami bir şiardır. Bu şiarda bir nefy (olumsuzluk) ve bir de ispat (olumluluk) söz konusudur.

İlk önce bütün tağuti ve ilahi olmayan kudretleri nefyetmekte (olumsuz saymakta) ve kendisini her türlü şeytani güce kölelik bağından kurtarmaktadır. Kendisini bir şekilde (yanlış) bir yola sürükleyen her türlü eli ve pazıyı kesip atmaktadır. Böylece insan Allah’tan başka her gücü, ilahi nizamdan başka her türlü düzeni ve Allah’ın sevdiği amaçtan başka her türlü amacı ve hedefi elinin tersiyle kenara itmekte ve bu azamet dolu nefy (red) sayesinde kendisini bütün zilletlerden, esaretlerden, bağlardan ve köleliklerden kurtarmaktadır. Böylece insan, ilahi bir nizam, yani gerçek anlamda bir İslam toplumu kalıbında hissedilebilen ve yürürlüğe konulabilen ilahi emir ve iradeyi, kendi varlığına da hakim kılar ve diğer hiçbir kölelikle uyumluluk içinde olmayan Allah’a kulluğu kabul eder.

Allah’a kulluk; yani hayat düzenini Allah’ın hikmete dayalı emri esasınca düzenlemek ve asıl çizgileri Allah’ın emirleri esasınca şekillenen ilahi bir nizamda yaşamak veya böyle bir nizamı ve teşkilatı vücuda getirmek cihetinde tüm mümkün gücü ve kudretiyle hareket etmektir.

Diğer sistemler, beşeri bir düşünce temeli üzere kurulu olan düzenler cehalet, bilgisizlik, yanlış düşünce ve hatta

Ayetullah Hamenei

kasıttan uzak olmadıkları için insanı mutlu kılamaz ve onu istenilen insani kemaline ulaştıramaz.

Allah'ın hikmet ve rahmetinden kaynaklandığı, insanın ihtiyaçlarını bildiği ve bu ihtiyaçları giderebilecek her türlü programlamayı yaptığı sebebiyle sadece ilahi nizam ve toplum, adı insan olan bu fidanın gelişimi için gerekli olan uygun ve münasip ortamı sağlayabilir.

Biz diğer sistemlerin düşmanı değiliz, hatta onlara acıyoruz. Bu peygamberlerin sözüdür ve Allah'ın peygamberleri insanın merhametli babalarıdır. Bu ilahi peygamberler, beşerin içinde yaşaması gereken evlerini yapanlara ve programlayanlara, yani toplumsal sistemlerin mimarlarına ve vücuda getirenlerine beşerin ilahi ve tevhidi bir nizam dışında mutlu olmadığını ve olamayacağını öğretmekte ve öğüt vermektedir. İlahi olmayan sistemlerde insanlığın neler çektiğini, insanların nasıl dejenere olduğunu ve hangi günlere gelip çatıldığını tarih ispat etmiş ve biz de açıkça gördük ve de görmekteyiz.

والله اكبر “Vallahu Ekber” (Ve Allah en büyüktür)

Bu nefy ve olumsuzluklardan sonra henüz cahili realitelerle yaka paça olan sıradan bir insan, gurbet ve yalnızlık duygusuna kapılır ve kendisini yalnız hisseder. O bir taraftan baktığında bu ana kadar sağlam gördüğü tüm temellerin dökülmek üzere olduğunu görmektedir. Ama öte yandan cahiliyet bir dağ yoğunluğunda kendisini ona göstermekte ve yüzüne vurmaktadır. Nefyettiği/reddettiği şeyleri, onun gözünün önüne ve seyrettiği noktaya çıkarmakta ve onu bu yolla korkuya salmaktadır. İşte tam bu anda o, “Allahu Ekber” (Allah en büyüktür) demektedir. Yani Allah her şeyden, herkesten, tüm güçlerden, güçlülüklerinden ve onu nitelendirebilmekten daha büyüktür.

Namazın Esrarı

Gerek tabiatla ve gerekse de tarihte, evrene hakim olan tekvini (yaratışsal) kanunların ve sünnetlerin planlayıcısı O'dur. O halde bu kanun ve sünnetlerle uyuşmanın ipoteğinde olan nihai zafer sadece O'nun emirlerine bağlı kalmakla mümkündür. Tarihi karmaşalıklarda insanlığın yegane galip cephesi, O'na itaat edenlerdir.

Hız. Muhammed (s.a.a) bu gerçeği çok iyi biliyordu, tüm vücuduyla buna iman etmiş ve bu gerçeği hissetmişti. Bu yüzden tek başına bütün Mekke sapıklarının ve hatta bütün dünyanın karşısında durdu, onun makamında olan seçkin bir insandan beklenildiği şekilde beşerin sapık kervanını tağuti güçlerin zillet dolu takipçiliğinden kurtaracak ve tekamül yolu olan fitri yolunda harekete geçirecek ölçüde direndi, mukavemet gösterdi.

Beşeri sözde güçler karşısında kendisini küçük, zayıf ve iradesiz gören kimse, en üstün gücün Allah olduğunu bilecek ve anlayacak olursa kalbi güven ve huzura kavuşur, içinde eşsiz bir güç alevlenir ve onu en üstün ve en güçlü bir duruma getirir.

Üçüncü ve dördüncü rekatlarda kıyam halinde tekrarlanan dört cümlelerin özetle anlam ve muhtevası budur.

RÜKU

Namaz kılan insan kıraatten²⁰ sonra rûküya gider yani azamet verici ve iyi hasletler ufkunda insan düşüncesinin

²⁰- Kıraatten maksat kıyam halinde okunan ve söylenen şeylerdir. Birinci ve ikinci rekatta okunan hamd ve sure ile üçüncü ve dördüncü rekatta okunan tesbihat-ı erbaa (dört tesbih) veya hamd suresidir.

Ayetullah Hamenei

duruk noktasının ötesinde bir varlık olan Allah karşısında ululayarak eğilir.

Rüku insanın kendisinden üstün gördüğü güç karşısında eğilişinin göstergesidir. Müslüman Allah'ı en üstün kudret gördüğü için sadece O'nun karşısında rüku eder. Allah'tan başka hiçbir varlığı insanlığından daha üstün ve yüce görmediği için hiç kimse ve hiç bir şey karşısında eğilmez. Allah karşısında belini büktüğü ve tevazu içinde eğildiği an, dili de Allah'ı över ve azametini dile getirir.

سبحان ربي الاعظيم و بحمده

Subhane Rebibyel Azim ve bi hamdihi²¹ (Büyük olan Rabbin münezzehdir ve ben O'na hamd ederim)

Uyumlu bir sözle gerçekleşen bu hareket hem namaz kılan kimseye ve hem de onun bu hareketini gören başkalarına onun Allah karşısındaki kulluğunu göstermektedir. Allah'ın kulu olan bir kimse, başkasının kulu olamayacağı için de açık bir şekilde Allah'tan başkasına kölelikten kurtuluşunu ve yüceliğini ilan etmektedir.

SECDE

Namaz kılan insan, rükudan başını kaldırdıktan sonra ululamaya ve daha çok tevazu göstermeye hazır olduğu bir durumda toprağa kapanır.

Alnını toprağa dayamak, insanın en üstün huzu ve tevazu içinde oluşunun göstergesidir. Namaz kılan kimse bu ölçüde bir tevazuu sadece Allah'a layık bilmektedir. Zira Allah karşısında eğilmek, mutlak iyilik ve güzellik karşısında

²¹ - Bu zikrin yerine “*subhanellah, subhanellah, subhanellah*” (Allah münezzehdir, Allah münezzehdir, Allah münezzehdir) demek de mümkündür.

Namazın Esrarı

eğilmektir. Namaz kılan insan bunu Allah'tan başka her hangi bir kimse veya bir şey için haram ve uygunsuz kabul etmektedir. Zira varlık pazarının en değerli metası olan insanlık bu işle yok olup gitmekte ve insan hor ve hakir bir hale düşmektedir.

Bu toprağa kapandığı ve Allah'ın azametine boğulduğu bir sırada, dilini de bu haletiyle uyumlu kılmakta ve söylediği zikirle gerçekte bu amelinin yorumlamaktadır.

سبحان ربي الاعلي و بحمده

“Subhane Rabbi’el ala ve bi hamdihi”²² (En yüce olan Rabbim münezzehtir ve ben O’na hamd ederim.)

En yüce, münezzehtir ve pak olan Allah! Sadece böyle bir varlık karşısında insan diliyle övgüde bulunmalı ve alnını toprağa dayamalıdır.

O halde namazın secdesi, insanın değersiz putlar ve güçsüz kudretler karşısında toprağa kapanması gibi nakıs, zayıf ve değersiz bir varlık karşısında toprağa kapanması demek değildir. Bu en yüce, temiz ve değerli varlık karşısında toprağa kapanmaktır. Namaz kılan kimse bu hareketiyle hikmet ve basiret sahibi Allah karşısındaki itaat ve teslimiyeti ameli olarak ilan eder ve herkesten önce bu teslimiyet ve itaati kendisine telkin edip hatırlatır. Bildiğimiz gibi Allah karşısında bu mutlak kulluk gösterisi olan kulluğu kabul etmek, herkese ve her şeye kulluk bağınsı insandan söküp

²²- Bu zikrin yerine “*subhanellah, subhanellah, subhanellah*” (Allah münezzehtir, Allah münezzehtir, Allah münezzehtir) demek de mümkündür.

Ayetullah Hamenei

almakta ve onu kendisine zorla yükletilen esaretlerden ve zilletten kurtarır.

Bu iki zikirden, rüku ve secde zikrinden umulan en önemli etki ise, namaz kılan kimseye hangi varlık karşısında teslim olması, huzu göstermesi ve övmesi gerektiğini öğretmesidir ve bu Allah'tan başka O'nun karşısında yer alan herkesi ve her şeyi reddetmek anlamındadır. Belki de İmam'ın (a.s) buyurduğu şu söz de bu konuya işaret etmektedir: *“İnsanın Allah’a en yakın hali, secde hali”*.²³

TEŞEHHÜD

Bütün namazların ikinci ve de son rekatında, iki secdeden başını kaldırdıktan sonra namaz kılan kimse oturduğu halde her biri dinin bir gerçeğini beyan eden üç cümleyi diliyle söyler. Bu üç cümle ile birlikte olan söz konusu bu amele teşehhüd denmektedir.

Namaz kılan kimse birinci cümlesinde alemlerin Rabb'inin birliğine tanıklık etmektedir.

اشهد ان لا اله الا الله

“Eshedu en la ilahe illallah” (Allah’tan başka ilah olmadığına şahadet ederim.)

وحده Vahdehu (Alemlerin Rabbi sadece O’dur.)

Ardından bunu başka bir dille şöyle tekrarlar:

لا شريك له

La şerike lehu (O’nun uluhiyette hiç bir ortağı yoktur.)
İnsanı kulluk boyunduruğu altına alan ve onu kendisine itaat ettiren herkes ve her şey ilahdır. Heva ve hevesler, hayvani temayüller, şehvet, beşeri ihtiraslar, toplumsal

²³- Sefinet’ul Bihar, c. 1 Secde maddesi

Namazın Esrarı

sözleşmeler ve düzenler, bunları vücuda getirenler ve yöneticileri, her biri belli bir şekilde insanı kullanmakta ve her biri belli bir tarzda ona karşı ilahlık iddiasında bulunmaktadır.²⁴

“La ilahe illallah” (Allah’tan başka ilah yoktur) sözü bütün hakimiyetleri red etmektir. Teşehhüd ise namaz kılan insanın bu red edişle tanıklık etmesidir. Yani namaz kılan insan üzerinde hakimiyet veya uluhiyet hakkının sadece tek olan Allah’a özgü olduğunu kabul etmekte ve onun dışında hiç kimsenin kendi üzerinde bir hakimiyeti bulunmadığını itiraf etmektedir.

Bir insan bunu kabul ettiği taktirde başka hiçbir varlığı (bir insanı veya bir hayvanı veya bir meleği veya bir cansız veya bir isteği veya nefsinin şehvetlerini) bir ilah olarak kabul etmek ve ona itaat ve kulluk içinde olmak hakkına sahip değildir. Elbette bu söz muvahhid bir insanı toplumsal

²⁴- Örneğin şu ayetlere teveccüh edilmelidir:

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ

“Heva ve hevesini ilah edinen kimseyi gördün mü?”

(Casiye suresi 23.ayet)

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَٰهًا وَاحِدًا... اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ
وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ

“Oysa tek ilahtan başkasına kulluk etmemekle emrolunmuşlardı...”
Ardından şöyle buyrulmaktadır: “Onlar Allah’ı bırakıp hahamlarını, papazlarını...Rableri olarak kabul ettiler.” (Tevbe suresi, 31. ayet)

...وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرِي

“Firavun: “Ey ileri gelenler! Sizin benden başka bir ilahınız olduğunu bilmiyorum” dedi.” (Kasas suresi 38. ayet)

Ayetullah Hamenei

sorumluluklara bağılı olmadığı ve hiç bir kanun ve hakimi kabul etmediğı anlamında değildir. Zira toplumsal hayatın kendi mahiyeti esasınca, sorumluluklardan ve itaatlerden kaçınılmaz olduğu çok açık bir husustur. Dolayısıyla bu, insanın Allah'ın emrinden kaynaklanmayan hiç bir sistemi ve tahakkümü kabul ve tahammül etmemesi anlamındadır. Böyle bir insan bireysel ve toplumsal hayatında Allah'ın emrine itaat eder ve hatta bazen Allah'ın emri ve Allah'ın insanların hayatını idare etmeleri için tayin ettiği şekil gereğı bir takım kimselere itaat etmesi ve sorumluluklarına bağılı olması gerekir.

Dolayısıyla itaat ve sorumluluk toplu hayatın zati özelliğı esasınca muvahhid insanın hayatının ayrılmaz bir parçasıdır. Ama bu itaat, kendi asi nefsinin isteklerine veya kendisi gibi insanların bencillik ve başına buyrukluğına itaat anlamında değildir. Güven ve hikmet sahibi Allah'ın emir ve iradesine itaat anlamındadır. Zira uyulması gereken kanunları ve itaat edilmesi gereken yöneticileri belirleyen O'dur. Onlar da sadece O'nun emri çerçevesinde kullarına hüküm sürerler.²⁵

²⁵- Aşağıdaki ayet ve rivayetleri incelemek de bu gerçeğin sınırlarının yaklaşık bir göstergesidir:

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ

“Peygambere itaat eden, Allah'a itaat etmiş olur.” (Nisa suresi, 80. ayet)

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

“Sizin dostunuz ancak Allah, O'nun peygamberi ve namaz kılan ve rüku halinde zekat veren müminlerdir.” (Maide suresi, 55. ayet)

“Sizden hadislerimizi rivayet eden kimseye bakınız...”

Namazın Esrarı

Kur'an'ın şu emri de bu gerçeğe işaret etmektedir:

“Allah’a itaat ediniz. Resule ve sizden olan emir sahiplerine itaat ediniz.”

Belki de bu gerçeği göz önünde bulundurduğu ve devamı olduğu hasebiyle teşehhüdün ikinci cümlesinde namaz kılan kimse şöyle demektedir:

“Ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve Resulu hu” (Ve şahadet ederim ki Muhammed O’nun kulu ve resulüdür.)²⁶

Muhammed’i (s.a.a) Allah’ın elçisi olarak kabul etmek, ilahi hilafeti ve temsilciliğini kabul etmek anlamındadır. Yani Allah’ın yolunu, Muhammed’in (s.a.a) yolunda aramak ve emrini seçkin kulundan almaktır.

Allah’ın sevdiği yolu tanıma hususunda, Allah’a tapan bir çok insan bile hata etmektedir. Muhammed’i (s.a.a), Allah’ın elçisi olarak kabul etmek ve tanıtmak, Allah’a tapan insanın, Allah’a taptığı iddiasının doğrulanması için hayatında sergilemesi gereken hareket ve çabasının yönlendirici ve belirleyici bir konumdadır.

Bu cümlede Muhammed’in (s.a.a) kulluğuna vurgu yapmak ve “*abduhu*” (kulu) kelimesini “*resulu hu*” kelimesinden önce zikretmekle, adeta en önemli İslami değer tanıtılmak istenmiştir ve gerçekten de böyledir. İnsani tüm faziletler Allah’ın gerçek ve ihlaslı kulu olmakta özetlenmiştir.

Bu meydanda herkesten önde olan kimse, insanlık kefesinde de herkesten ağırdır.

“Alimler Allah’ın yaratıkları arasındaki eminleridir.”

²⁶ Nisa suresi, 59. ayet

Ayetullah Hamenei

Allah’a kulluğun anlamını bilen bir kimse için bu sözün delile bile ihtiyacı yoktur. Eğer Allah’a kulluk sonsuz güzellik, iyilik, rahmet, basiret ve hikmet karşısında boyun eğmek ve nefesine kulluk ile başkasına kölelikten kurtuluşun gerekliliği anlamında ise, bundan daha yüce bir değer bulunabilir mi? Tüm kötülükler, aşağılıklar, mutsuzluklar, rezaletler, ihanetler, tüm siyahlıklar ve karanlıklar nefsin isyanları karşısında insanın köleliğinden veya iddia sahiplerinin isyan ve tuğyanından kaynaklanmıyor mu? Allah’a kulluk diğer tüm kullukların kökünü kurutmuyor ve yok etmiyor mu?

Teşehhüdün ilk iki cümlesinde yer alan ince ve zarif bir nükte de şudur: Tevhid ve nübüvvet, namaz kılan insan tarafından kendi tanıklığı ile birlikte anılmaktadır. Bu kimse Allah’ın birliğine ve Muhammed’in (s.a.a) kulluk ve risaletine tanıklık etmektedir. Bu tanıklık gerçekte bu iki inancı kabul esasına dayalı olan tüm sorumlulukları kabul etmek anlamındadır. Adeta namaz kılan bir insan bu tanıklıkla, *“ben bu iki inançtan (tevhid ve nübüvvetin) kaynaklanan tüm teklif ve görevleri boynuma alıyorum.”* demek istemektedir.

Boş ve kuru bir bilgi, ardında sorumluluk getirmeyen bir bilinç ve ardında amel olmayan bir inanç İslam’a göre hiçbir değer ifade etmemektedir. Bir gerçeğe tanıklık etmek, başucunda durmak ve o gerçeği bilmenin doğurduğu tüm sorumluluk ve amelleri kabul etmek makamındadır. Bu kabulleniş hali, bir inanç; faal, olumlu ve doğurgan bir imandan kaynaklanmalıdır. O halde namazın teşehhüdü gerçekte namaz kılan kimsenin Allah Resülü ile yaptığı yeni bir biattir.

Teşehhüdün üçüncü cümlesi, yakarış ve duadır.

اللهم صلي علي محمد و آل محمد

“Allahumme salli ala Muhammed’in ve Al-i Muhammedin” (Allah’ım! Muhammed’e ve Muhammed’in ehline selam gönder.)

Muhammed (s.a.a) ve tertemiz Ehl-i Beyt’i (a.s) bu mektebin kamil ve tam göstergesidir. Namaz kılan kimse dua diliyle bu göstergeleri hatırasında canlandırmakta ve onlara selam göndererek onlarla olan ruhi bağını güçlendirmektedir.

Her mektebin takipçileri o mektebin gerçek göstergelerini (uyacakları örneklerini) karşılarında görmezlerse güçlü bir ihtimalle yanlış yola koyulur ve sapıklığa düşerler. Tarih boyunca peygamberlerin mekteplerinin kalıcılığını sağlayan faktör de bu gerçek göstergeleri ve örnekleri sunmak olmuştur.

Tarih insanın yüce ve mutlu bir hayatını temin etmek için bir takım plan ve projeler çizen, fazilet şehirlerini betimleyen ve geriye bir çok kitap ve eser bırakan sayısız bilginleri kaydetmiştir. Ama peygamberler filozofça tartışmalara girişmeksizin planlarını amelde göstermişler, kendilerinden ve kendilerine inananlardan yepyeni ölçülerde örnekler yaratmışlar ve istedikleri düzenin temellerini onların omuzlarında güçlü kılmışlardır. Peygamberlerin mektebi bu yüzden hayatta kalmış, ama o düşünür ve filozoflardan geriye sadece kitap sayfalarına çizdikleri plan ve projeleri kalmıştır.

Namaz kılan kimse, bu mektebin en açık örnekleri ve seçkin göstergeleri olan Muhammed’e (s.a.a) ve Al-i Muhammed’e samimice dua etmektedir. Bir ömür bu mekteb esasınca hayat süren ve İslam’a örnek teşkil edecek insanı tarihe takdim eden kimselere selam göstermekte ve Allah’tan

Ayetullah Hamenei

onlar için selam ve rahmet dilemektedir. Güçlü bir çekim gücü gibi kendisini yollarına ve peşinde oldukları hedefe çekebilecek kimselerle olan ruhsal bağlarını daha güçlü ve derin kılmaya çalışmaktadır.

Muhammed'e ve Al-i Muhammed'e selam göndermek İslam'ın seçkin ve örnek çehrelerini mücessem kılmakta ve bu çehreleri mücessem kılıp göstermekle de Müslüman sürekli kat etmesi gereken yolu tanımakta ve bu yolda hareket etmeye hazırlanmaktadır.

SELAM

Namazın selamı, üç selam şeklindedir. Elbette bu da Allah'ı ve adını zikretmekle birliktedir.²⁷ O halde namaz Allah'ın adıyla başlamakta ve Allah'ın adıyla da sona ermektedir. Bu başlangıç ve sonun arası da bütünüyle Allah'ın adı ve zikriyle doludur. Eğer peygamber veya Ehl-i Beyt'inin bir zikri edilir veya hakkında bir cümle söylenirse mutlaka Allah'ın zikriyle birlikte ve Allah'ın lütuf ve rahmetinden yardım dilemek şeklinde olmuştur.

Birinci cümle namaz kılan kimseden Allah Resulüne bir selam ve Allah'tan seçkin kuluna bir rahmettir.

السلام عليك ايها النبي ورحمة الله وبركاته

“Esselamu aleyke eyyuhene nebiyyu ve rahmetullahi ve berekatuhu” (Allah'ın selamı,

²⁷- Bu üçünden sadece üçüncüsünü söylemek de mümkündür. Öbür ikisini söylemek ise müstehaptır.

rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun ey Peygamber!)

Peygamber (s.a.a) İslam'ın kurucusu, yani namaz kılan kimsenin kendisini şu an içinde gördüğü bir hareket ve çabanın başlatıcısıdır.

O tevhid nidasını yükselten ve bu nidanın yankılarıyla dünyayı alt üst edip insanın layık hayatının temellerini ebedi kılan kimsedir. İslam'ın örneği olabilecek çehresinin temel çizgilerini ve böylesi bir insanı terbiye edebilecek toplumu şekillendirmeye çalıştı. Şimdi namaz kılan bir insan o şiarı kendi namazıyla, dersleriyle ve içerdği kılavuzlarıyla hayatına ve içinde yaşadığı atmosfere yansıtmaya çalışmakta, o yüce topluma ve yüce insanın yaratılışına doğru bir adım atmaktadır. Dolayısıyla kendisini bu yola sevk eden ve bu yolda kendisine kılavuzluk eden Peygamberi (s.a.a) ve önderini, kıldığı namazın sonunda selamla hatırlaması ve bu dille onun yanındaki ve yolundaki varlığını ilan etmesi gereksiz bir şey değildir.

İkinci cümlede namaz kılan kimse kendisine, aynı cephede bulunan arkadaşlarına ve Allah'ın bütün layık kullarına selam göndedir.

السلام علينا و علي عباد الله الصالحين

Esselamu aleyna ve ala ibadillah'is Salihin (Selam bizlere ve Allah'ın salih kullarının üzerine olsun)

Böylece Allah'ın layık kullarının hatırasını zihninde canlandırır ve onların varlık ve huzurunu kendisine teselli kaynağı edinir.

Ayetullah Hamenei

Her yeri günah, aşağılık, çirkinlik, alçaklık, vahşilik, zulüm, zulme teslimiyet, kirlilik ve kötülüklerin kapladığı ve herkesi bu çirkefin içine çektiği bir dünyada, akıllı ve zeki insanın gözünde insanlığın iflas ettiğini bildiren ve debdebeleri rezalet ve çökmüşlüğü üzerine sürülen yapmacık bir renk ve cila olarak gözüken bir muhitte, hak ve adalet çağrılarını makam düşkünlüğünün ve bencilliklerin örtülemediği ve Ali, Hüseyin ve Sadık'ın (a.s) yerini Muaviye, Yezid ve Mansur'un halkı kandırıcı kalabalıklarıyla dolduramadığı bir dünyada ve özet olarak şeytanın layık haleflerinin Allah'ın salih kullarının yerini işgal ettiği bir zamanda iyilik ve doğruluğa gerçek gözüyle bakmak ve varlığının beklentisi içinde olmak mümkün müdür? İnsanoğlundan günah, kirlilik mutluluk ve hakkı zayi etmek dışında bir şey beklenebilir mi? İtiraf etmek gerekir ki bu mümkün olsa da kolay bir şey değildir.

Allah'ın salih kullarına selam olsun! Böylesi bir ortamda ümitsiz ve kalbi kırık insanların yardımına koşmaktalar. Adeta karanlıkların bağrında aydınlık bir şafağın varlığını haber vermekteler. Namaz kılan insana dostların ve aynı cephedeki insanların varlığıyla müjde verirler ve ona şöyle derler: Sen yalnız değilsin. Bu kurak çölün bağrında bile ürün verici ve çok eski fidanlar da bulmak mümkündür. Sürekli olarak tarihte sapık ve helak olmuş toplumlar, güçlü iradelerin ve layık insanların doğduğu yer olmuştur ve sonunda yeni bir dünyanın kurucuları ve yeni hayatın temelini atan kimseler olmuşlardır. Şu anda da tarihte yer alan Allah'ın sünneti esasınca, bu karanlık ve aşağılık evrenin bağrında bu nur ve iyilik yaratıcı güçler büyük bir çaba ve gayret içindeler. Evet salih insanlar, yani Allah'a layıkıyla ve hakkıyla ibadet edip emrine itaat edenler tağutların tam karşısında yer almışlardır.

Namazın Esrarı

Bu layık ve salih kullar kimlerdir ve nerededirler? Onlardan ders almak ve onlarla birlikte yürümek gerekmez mi? Elbette ki gerekir! İşte namaz kılan kimse, bu layık insanların yanında yer alınca kendisine ve onlara bir cümlede selam göndermektedir. *“Selam olsun bizlere ve Allah’ın salih kullarına”*

Böylece kalbine gurur, yücelik ve itminan nurları doğar ve gerçek olarak o sırada ve onların yanında yer almaya çalışır. Onların yanında yer alamazsa utanç duygusuna kapılır ve bu ona yepyeni bir sorumluluk ve teklif doğurur.

Allah’ın layık kulları nasıldır ve neye layıktırlar? Layık olmak sadece namaz kılmakla değildir. Layık kimse ilahi ağır teklifleri yerine getiren ve *“Allah’ın kulu”* sözüne layık ve uygun bir şekilde amel eden kimsedir. Bir ders sınıfındaki salih ve layık öğrenci gibidir.

Sonunda ikinci cümlede namaz kılan kimse bu salih kimselere (meleklerle veya namaz kılanlara) hitaben²⁸ şöyle demektedir:

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

“Esselamu aleykum ve rahmetullahi ve berekatuhu” (Allah’ın selam, rahmet ve bereketi sizin üzerinize olsun.)

Böylece bir daha salah ve liyakati (veya melek gibi olmayı veya diğer namaz kılanlarla ilişki içinde bulunmayı) anar ve değerli muhataplarını hayır duasıyla anımsar ve böylece namazı sona erdirir.

²⁸- Adeta melek huyuna sahip olma cihetinde bir ders olarak!

İçindekiler

Sunuş.....	2
Kısaca Seyyid Ali Hüseyin Hamenei'nin Yaşantısı.....	6
Doğumu Ve Çocukluk Dönemi.....	6
Eserlerinden Bazıları.....	11
Tercümelere.....	12
Devrim Öncesi Mücadelesi.....	13
1962'den Sonraki Mücadelesi	14
İslam İnkılabı Şurası.....	20
İmamı Karşılama Komitesi.....	21
Komünistlerin Komplosu.....	21
Devrim Sonrası Mücadelesi	23
Cumhur Başkanlığı.....	24

Namazın Esrarı

Tarihi Cuma Namazı	24
İmam Humeyni (R.A)'ın Vefatı	26
Namazın Esrarı.....	29
Bir Başka Açıdan Namaz	32
Namazın Derinliklerinden	39
Namazın Başlangıcı.....	39
Hamd Suresi.....	40
Tesbihat-İ Erba'a (Dört Tespih).....	62
Rüku.....	68
Secde	69
Teşehhüd.....	71
Selam.....	77
İçindekiler.....	81